

OPPIMATERIAALEJA

PUHEENVUOROJA

RAPORTTEJA 193

TUTKIMUKSIA

Marjo Kumpula

EKSKURSIO PROJEKTIPAJOIHIN

Opiskelijoiden kokemuksia
monialaisista oppimisprojekteista

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPPIMATERIAALEJA

PUHEENVUOROJA

RAPORTTEJA 193

TUTKIMUKSIA

Marjo Kumpula

EKSKURSIO PROJEKTIPAJOIHIN

Opiskelijoiden kokemuksia
monialaisista oppimisprojekteista

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN
RAPORTTEJA 193

Turun ammattikorkeakoulu
Turku 2014

ISBN 978-952-216-483-4 (painettu)

ISSN 1457-7925 (painettu)

Painopaikka: Suomen Yliopistopaino – Juvenes Print Oy, Tampere 2014

Myynti: <http://loki.turkuamk.fi>

ISBN 978-952-216-484-1 (pdf)

ISSN 1459-7764 (elektroninen)

Jakelu: <http://loki.turkuamk.fi>

SISÄLTÖ

ESIPUHE	4
I JOHDANTO	6
2 INNOVAATIOPEDAGOGIIKKA ASKELMERKKINÄ INNOVAATIOIHIN	9
2.1 Innovatiiviset organisaatiot hyvinvoinnin moottoreina	9
2.2 Innovaatiopedagogiikka	10
3 PROJEKTIPAJA INNOVAATIOPEDAGOGIIKAN TOIMINTATAPANA	13
3.1 Projektipaja – yhteistoiminnallista oppimista	15
3.2 Projektipaja – projektioppimista	17
3.3 Ryhmän kehitysvaiheet projekteissa ja yhteistoiminnallisessa oppimisessa	18
4 PROJEKTIPAJAKOKEMUKSIA PAJALAISTEN KERTOMINA	23
4.1 Pajatyöskentelyn alkuvaihe	24
4.2 Pajatyöskentelyn murrosvaihe	28
4.3 Projektityöskentelyn loppuvaihe	32
4.4 Pajassa opittua	37
5 NÄIN ME SEN KOIMME: KOLME PAJAKERTOMUSTA	42
5.1 Halvatus loppuraportti	42
5.2 Juuri oikeanlaista kemiaa	45
5.3 Pientä luokkahuoneremonttia	49
6 LOPPUPÄÄTELMIÄ MATKASTA PROJEKTIPAJOIHIN	58
LÄHTEET	62
LIITE	66

ESIPUHE

Opetusmenetelmien kehittäminen on ajankohtainen haaste ammattikorkeakouluissa. Korkeakoulutukselle on asetettu vahvoja yhteiskunnallisia odotuksia yhtenä kansallisena kilpailutekijänä myös innovaatiovalmiuksien edistämisen osalta. Innovaatiivisuuden oppiminen korkeakoulutuksessa edellyttää uusia toimintatapoja ja oppimisen työvälineitä. Turun ammattikorkeakoulussa kehitetty innovaatiopedagogiikka on oppimisote, johon liittyy uusia tapoja omaksua, tuottaa ja käyttää tietoa innovaatioiden aikaansaamiseksi. Monialaiset projektipajat ovat yksi innovaatiopedagogiikan mukaisista toimintamenetelmistä.

Tämä julkaisu on tarkoitettu opetushenkilöstölle ja opiskelijoille matkaopaksi yhteen innovaatiopedagogiikan mukaiseen opetukselliseen toteutukseen eli projektipajoihin. Tätä monialaista projektipajaa on toteutettu vuodesta 2008 lähtien. Turun ammattikorkeakoulun Tekniikka, ympäristö ja talous-tulosalueen ensimmäisen vuoden lähes viisisataa opiskelijaa työskentelevät projektipajoissa syyslukukauden ajan. Toimintamallia ovat olleet suunnittelemassa niin opettajat kuin opiskelijatkin, ja toimintaa on matkan varrella kehitetty koko ajan kerätyn palautteen perusteella. Tämän raportin tarkoituksena on opiskelijoiden kirjoittamien pajakertomusten perusteella kuvata opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä projektipajaopiskelusta. Pajakertomus on jokaisen pajan kirjoittama tarina omasta pajastaan pajatyöskentelyn päättyessä.

Raportin on tarkoitus olla tutkimusretki projektipajaoppimisen maailmaan. Toivottavasti raportti tekee oikeutta tälle oppimistavalle ja että opiskelijoiden kokemukset ja kirjoitelmat tempaavat lukijan mukaansa:

Ryhmätyöskentely on tullut projektin aikana tutuksi ja jo edellä mainittu metodi; joku keksii palikan, toinen veistelee sitä ja kolmas tekee yksityiskohdat, on ollut toimiva konsepti myös käytännössä.

Projektipaja oli ohi ja oli haikeiden jäähyväisten aika. Ja niin he suuntasivat kohti majataloa juodakseen tuopillisen pehmeää olutta. Ja he elivät elämänsä onnellisina loppuun saakka, kantaen mukanaan ylpeyttä siitä että kuuluivat pajaan numero kuusi. Vai oliko se sittenkin seitsemän?

Kiitokset kaikille pajakertomuksia kirjoittaneille opiskelijoille! Erityiskiitokset julkaisun lopussa olevien kertomusten kirjoittajille:

Kristian Gustafsson
Lassi Ilmanen
Teemu Salo
Aki Raittila
Jesse Ranki
Otto Syvähuoko.

Turussa 25.2.2014

Marjo Kumpula
Koulutuspäällikkö
Turun ammattikorkeakoulu

I JOHDANTO

Perinteinen kahtiajako suorittavaan ja henkiseen työhön on ylläpitänyt tiedon ja taidon erottamista pitkään myös oppimisen tarkasteluissa. Oppimisen nykytutkimuksen mukaan tietäminen ja taitaminen näyttävät kuitenkin olevan saman ilmiön eri puolia. Osaamisen käsite on tässä mielessä käyttökelpoinen, koska se ei erottele tietoja ja taitoja samalla tavalla kuin aiempi ammattitaidon käsite. Opiskellaanpa sitten tietotekniikkaa, insinöörin suunnittelutaitoja tai asiakkaan tarpeiden havaitsemista, ensisijaista on korkeatasoisen asiantuntijuuden kehittyminen eikä jako tietämiseen ja taitamiseen. (Eteläpelto 1993, 110–111.) Laajemminkin näyttäisi olevan kyse siirtymisestä tietoyhteiskunta-ajattelusta kohti oppimisyhteiskunta-ajattelua. Oppimisyhteiskunnalle on tyypillistä jatkuva ammatillinen oppiminen, uuden osaamisen hankkimisen paikkojen moninaisuus ja erilaisen oppimisen päällekkäisyys ja täydentävyys myös ammatillisessa oppimisessa. (Kotila 2003, 21.)

Moderni oppimiskäsitys nojaa siihen, että osaamisen kehittämisen kannalta on ratkaisevaa myös se vuorovaikutteinen toiminta, johon oppija on aktiivisesti osallisena. Kaikissa koulumuodoissa ovat tästä syystä samanaikaisesti yleistyneet erilaiset tekemällä oppimisen muodot. (Eteläpelto 1993, 109.) Myös ammattikorkeakoulun tehtävien eli pedagogiikan, aluevaikuttamisen ja soveltavan tutkimus- ja kehitystyön luonne on pitkälti toiminnallisuutta painottava. Työelämä kaipaakin asiantuntijoita, jotka kykenevät toimimaan, tuottamaan, kehittämään ja innovoimaan. (Raij 2003, 54.)

Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden sijoittumista työelämään seurataan jatkuvasti. Tällöin mielenkiinnon kohteena ovat objektiiviset seikat, kuten esimerkiksi tutkinnon suorittaneiden työttömyysaste ja palkan suuruus. Valmistuneiden sijoittumista selvitetään myös subjektiivisin kriteerein eli sen mukaan, miten henkilö itse kokee esimerkiksi työnsä vastaavan koulutusta niin alan, tehtävätason kuin statuksen osalta. (Stenström ym. 2004, 110–111.) Stenströmin, Laineen ja Valkosen (2004, 123) tutkimuksen mukaan ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työmarkkina-asema näytti suhteellisen vakaalta, ja 60 % vastaajista oli ilmoittanut sijoittuneensa tehtäviin, joissa vaa-

dittiin korkeakoulututkinto. Suurin osa (79 %) tutkimukseen osallistuneista koki toimivansa asiantuntijatehtävissä, joten ammattikorkeakoulujen tavoitteena oleva asiantuntijoiden tuottaminen työmarkkinoille on toteutunut suhteellisen hyvin. Sen sijaan valmistuneiden arviot ammattikorkeakoulun antamista työelämävalmiuksista olivat kriittisempiä. Suurimmiksi puutteiksi työelämävalmiuksissa koettiin kyky nähdä ja hallita kokonaisuuksia, ajankäytön hallinta, ongelmaratkaisutaidot, innovatiivisuus, epävarmuuden sietokyky ja käytännön ammattitaito. (Stenström ym. 2004, 121–123.) On siis ilmeistä tarvetta lisätä opiskelijoiden työelämävalmiuksia erilaisin keinoin.

Virtanen ja Tynjälä (2013) pyrkivät tutkimuksessaan tunnistamaan työelämätaitojen oppimisen kannalta hyväksi osoittautuneita opetuskäytäntöjä. He tutkivat sellaisia opintojaksoja, jotka opiskelijat olivat kokeneet erityisesti työelämätietämystään lisääviksi. Tutkimuksen tulosten mukaan näillä opintojaksoilla opittiin oman alan perustaitoja, yhdessä tekemisen taitoja ja kykyä toimia eri tilanteissa luovasti sekä ennakkoiden. Opetustilanteet olivat sellaisia, että niissä oli matala kynnys keskustella ja kysyä. Opiskelijat pitivät saamaansa opetusta innostavana, asiantuntevana ja teoriaa sekä käytäntöä integroivana. Opiskelijoiden ja opettajien aiempien kokemusten jakaminen oli yleistä. Tyypillistä oli myös se, että edistettiin opiskelijoiden kriittistä ajattelua esimerkiksi tarkastelemalla asioita eri näkökulmista tai etsimällä samalle asialle erilaisia selityksiä. Tällä tavalla toteutettavat opintojaksot näyttävät siis tarjoavan opiskelijoiden mielestä konkreettisia välineitä toimintaan tulevissa työyhteisöissä. Tulos osoittaa, ettei opiskelijoiden aina tarvitse jalkautua työelämään harjoittelemaan oppiakseen työelämän kannalta oleellisia taitoja.

Tämän raportin tarkoituksena on opiskelijoiden kirjoittamien pajakertomusten perusteella kuvata opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä projektipajaopiskelusta. Innovaatiopedagogiikkaan perustuvassa projektipajassa monialainen opiskelijaryhmä työostää tiettyä projektia syyslukukauden ajan. Raportissa keskitytään tarkastelemaan seuraavia asioita:

- Miten opiskelijat kokevat monialaisen yhteistoiminnallisen projektioppimisen?
- Mitä opiskelijat kokevat tällä tavalla oppivansa?
- Millainen opiskelijoiden ryhmäksi kehittymisen prosessi on?

Raportin teoriaosuudessa selvennetään raportin kannalta keskeisiä käsitteitä. Projektipajatoiminta on yksi innovaatiopedagogiikan toteuttamistavoista, joten aluksi käsitellään lyhyesti innovaatioita ja innovaatiopedagogiikkaa. Seuraavaksi kuvataan projektipajaa työtapana. Projektipajassa oppiminen on erityisesti yhteistoiminnallista oppimista ja projektioppimista, joten niitä selvennetään tarkemmin. Koska pajatyöskentelyssä ja sen onnistumisessa on tärkeää ryhmässä toimiminen, raportissa tarkastellaan myös ryhmän muotoutumisen vaiheita.

Raportin lopussa käsitellään opiskelijoiden kirjoittamien pajan loppukertomusten antia ryhmän kehitysvaiheittain sekä sen valossa, mitä pajoissa katsottiin opitun. Pajakertomus on jokaisen pajan kirjoittama tarina omasta pajastaan pajatyöskentelyn päättyessä. Kertomukset eivät ole siis yksittäisten opiskelijoiden kertomuksia vaan koko pajan. Kirjoittajien määrä on vaihdellut pajoittain. Koska koko ryhmän on vaikea tuottaa tällaista tekstiä yhdessä, pajakertomukset ovat todennäköisesti enimmäkseen pienryhmän tai yhden tai kahden kirjoittajan tuotosta. Pajakertomuksia oli tarkasteltavana kaikkiaan 45 kappaletta. Raportin tuloksissa on esitetty runsaasti lainauksia opiskelijoiden pajakertomuksista, jotta opiskelijoiden ääni saataisiin kuuluville.

Tässä kirjoitelmassa paneudutaan projektimme etenemiseen – sen jähmeästä alusta hienoon lopputulokseen ja kaikenlaiseen menoon ja meininkiin siinä välillä.

Teksti on luotu pajamme jäsenten kokemuksen ja tuntemuksen pohjalta.

2 INNOVAATIOPEDAGOGIIKKA ASKELMERKKINÄ INNOVAATIOIHIN

2.1 INNOVATIIVISET ORGANISAATIOT HYVINVOINNIN MOOTTOREINA

Suomessa on valtiovaltaa myöten korostettu innovaatiotoiminnan merkitystä nykyisen elintason ja hyvinvoinnin säilymisen mahdollistajana myös tulevaisuudessa. Organisaatioiden ja yksilöiden osaaminen ja kyky tuottaa ideoita ja jalostaa niitä innovaatioiksi nousee tällöin keskeiseen asemaan. (Pirilä & Konkka 2013, 11–12.)

Innovaatio voidaan määrittää eri tavoin. Tilastokeskuksen (2006) määritelmän mukaan innovaatio on yrityksen markkinoille tuoma uusi tai olennaisesti parannettu tuote tai palvelu, prosessi, markkinointimenetelmä tai organisatorinen menetelmä. Tässä raportissa läheisemmäksi koetaan kuitenkin laajempi innovaation määritelmä. Ruckenstein ym. (2011, 12, 16) määrittelevät innovaation uudenlaisen arvon tuottamiseksi yhteiskunnalle, organisaatiolle, yritykselle tai jollekin ihmisryhmälle. Arvoa ei tule heidän mukaansa ajatella yksipuolisesti vain taloudellisena arvona, vaan se voi olla myös esimerkiksi sosiaalista, eettistä tai vaikka ekologista arvoa. (Ruckenstein ym. 2011, 12, 16.)

Menestyneitä innovaatioita tutkimalla ja mallintamalla pyritään saamaan aikaan laadukkaita ja kilpailukykyä lisääviä tuotteita ja palvelukokonaisuuksia. Innovaatiotoiminta on 2010-luvulla laajentunut entistä enemmän myös palveluinnovaatioihin siten, että innovoinnissa korostetaan avoimuutta, käyttäjälähtöisyyttä, tiedon jakamista ja monitoimijuutta. Innovaatiokirjallisuudessa korostuu nyt eri alan asiantuntijoiden yhteiskehittely ja asiakkaiden mukaan ottaminen kehitysprosesseihin. (Vehkaperä & Pirilä 2013, 98–100.) Yrity maailmassa innovatiiviset ihmiset pystyvät näkemään yrityksen vakiintuneen

toimialan ja päivittäisten työtehtävien yli sekä tunnistavat avautuvia mahdollisuuksia toimintaympäristön muutostilanteissa (Ruckenstein ym. 2011, 12, 16). Kaikilla aloilla on tarvetta muutokselle ja kehittymiselle.

Myös innovatiivisia organisaatioita tutkimalla on koetettu löytää niiden toimintakulttuurista tekijöitä, jotka näyttäisivät olevan yhteydessä innovatiivisuuteen. Esimerkiksi Tekesin Meadow-tutkimuksen työntekijäaineistosta ilmeni, että työskentely ryhmissä ja tiimeissä on huomattavasti yleisempää innovaatioihin yltyvässä organisaatioissa kuin vähemmän innovoivissa organisaatioissa. Samoin niissä on yleisempää työntekijöiden oman työn kehittäminen. Eri aloja verrattaessa innovoinnin ja tuottavuuden saamat arvosanat vastaajilta olivat paremmat palvelualoilla kuin teollisuusyrityksissä. (Minkkinen ym. 2013, 14, 32.) Saman tutkimuksen työnantaja-aineiston mukaan tietointensiivinen teollisuus oli selvästi muita innovatiivisempaa ja rakentamisen ja kaivostoiminnan alat puolestaan vähiten innovatiivisia. Mielenkiintoista oli se, että suuremmat yritykset olivat pieniä innovatiivisempia. (Aho & Mäkiäho 2013, 40, 44.)

Korkeakoulutukselle on ladattu vahvoja yhteiskunnallisia odotuksia yhtenä kansallisena kilpailutekijänä myös innovaatiovalmiuksien edistämisen osalta. Yhdistämällä koulutusta, tutkimusta ja kehitystyötä voidaan edistää aluevaikutavuutta ja omalta osalta edesauttaa innovatiivisuutta. Innovatiivisuuden oppiminen korkeakoulutuksessa edellyttää uusia toimintatapoja ja oppimisen työvälineitä.

2.2 INNOVAATIOPEDAGOGIIKKA

Koulutuksen kehittämistä koskeissa keskusteluissa on korostettu viime vuosina sitä, että koulutuksen tavoitteena ei ole yksittäisten ja nopeasti vanhentuvien tietojen välittäminen vaan ylläpitävien kvalifikaatioiden tuottaminen. Näitä kvalifikaatioita ovat mm. elinikäinen oppiminen, vuorovaikutus ja viestintätaidot, yhteistyötaidot, joustavuus ja oppimaan oppimisen taidot. (Eteläpelto 1993, 112; Salakari 2009, 29; Nurmio & Turkki 2010, 48.) Oppimaan oppimisella tarkoitetaan tällöin erilaisten oppimisstrategioiden tietoisuutta ja joustavaa hyödyntämistä erilaisissa oppimisympäristöissä (esim. Kauppi 2004, 208). Yksi tällainen keskeinen ylläpitävä kvalifikaatio on myös innovaatiovalmiudet.

Koulutusjärjestelmällä on keskeinen rooli opiskelijoiden ja työntekijöiden innovaatiovalmiuksien lisäämisessä, minkä vuoksi koulutusorganisaatioiden tulisi kyetä muuttumaan ja omaksumaan uusia toimintatapoja. Koulutusorganisaatioiden oma menestyskin riippuu siitä, miten ne tässä onnistuvat. (Salakari 2009, 14.) Suomalainen koulutusjärjestelmä on vahva tiedollisten valmiuksien antamisessa, ja osaaminenkin on usein nähty yksilön hallitsemana tietoaineksena. Ryhmissä tekeminen, toisilta oppiminen ja muiden ideoiden jatkokehittäminen eivät ole olleet vahvuuksia Suomessa, ja siksi niitä pitäisi harjoitella entistä enemmän jo koulussa. (Juva & Hynynen 2011, 13, 17.) Myös esim. Poikela (2005) on todennut, että opetuksessa tulisi opetussisällöt luoda niin, että oppija kykenee integroimaan tarvittavaa teoria- ja käytäntötietoa oppimisen prosesseissa. Onnistuneen integroinnin tuloksena syntyy opiskelijalle kokemustietoa, joka on luonteeltaan hyvin pysyvää verrattuna käytännöstä irrotettuun muistitietoon tai teoreettista ymmärrystä vailla oleviin elämyksiin. (Poikela & Poikela 2005, 31.)

Turun ammattikorkeakoulussa kehitetty innovaatiopedagogiikka lähtee siitä ajatuksesta, että innovatiivinen ammattitaito kuuluu jokaiseen ammattiin. Innovaatiopedagogiikan tavoitteena on luoda lisäarvoa opiskelijalle, työelämälle, ammattikorkeakoululle itselleen sekä laajemmin ympäröivälle yhteiskunnalle. (Kairisto-Mertanen 2012, 10–13.)

Innovaatiopedagogiikan perusajatukseksi on, että valmistuvat opiskelijat jo opiskeluaikanaan oppivat ja harjaantuvat uutta luoviin ja toimintaa uudistaviin työtapoihin. Tullessaan työmarkkinoille heillä on sellaisia tietoja, taitoja ja asenteita, mitkä mahdollistavat innovaatioprosesseihin osallistumisen (Kettunen ym. 2013,7). Tämä edellyttää pitkäjänteistä työtä, käytännön työelämän toiminnan ymmärtämistä sekä luottamukseen perustuvaa ja kehittämiseen kannustavaa toimintaympäristöä. (Hyrkkänen 2011, 8.) Innovaatiopedagogiikka on oppimisote, joka määrittelee uudella tavalla, kuinka tietoa omaksutaan, tuotetaan ja käytetään siten, että saadaan aikaan innovaatioita. Tiedon tuottamisessa ja innovaatioissa tarvitaan eri osaamisten välistä keskustelua, monialaisuutta. (Juva & Hynynen 2011, 16.)

Innovaatioiden synty edellyttää vapautta kokeilla uusia ideoita ja tehdä myös virheitä. Oppijalla tulisi olla aina aikaa myös reflektoinnille. Innovaatiopedagogiikan hengen mukaan kysymykset ovatkin usein vastauksia tärkeämpiä. Innovaatiopedagogiikan mukaisessa oppimisympäristössä mahdollistuu teorian soveltaminen käytäntöön ja työelämän yllätyksellistenkin tilanteiden tuo-

minen opetukseen. Innovaatiopedagogiikassa on kehitettävä sen tavoitteiden toteutumista edistäviä toimintatapoja ja -ympäristöjä. (Räsänen & Kyllönen 2013, 13–14.) Tällaisia ovat esimerkiksi monialaisuus, joustavat opetussuunnitelmat, opiskelijoiden osallistuminen tutkimus- ja kehitystyöhön sekä yritteliäisyyteen kannustaminen (Kairisto-Mertanen ym. 2012, 71).

Innovaatiopedagogiikassa oppiminen ja opetusmenetelmät linkittyvät luovasti siten, että opiskelijat ottavat vastuun oppimisestaan ja aktiivisesti pyrkivät saavuttamaan oppimistavoitteensa. Valmistuttuaan opiskelijat ovat innovatiivisia ja kykeneviä erilaisiin kehittämistehtäviin työelämässä, koska oman alan ammatillisten kompetenssien lisäksi heillä on työelämän toivomia innovaatiokompetensseja. Innovaatiokompetenssiensa avulla opiskelijat voivat osallistua organisaatioiden innovaatioprosesseihin. Innovaatiokompetensseja harjaannutetaan jo opiskelujen aikana soveltamalla teoriaa ja käytäntöä. (Penttilä ym. 2013, 12.)

3 PROJEKTIPAJA INNOVAATIOPEDAGOGIIKAN TOIMINTATAPANA

Projektipajatyöskentely on Turun ammattikorkeakoulussa Tekniikka, ympäristö ja talous -tulosalueella (TYT) kehitetty menetelmä, jonka avulla opiskelijat totutetaan monialaiseen projektityöskentelyyn jo opintojen alussa. Menetelmä kuuluu innovaatiopedagogiikan mukaisten opetuksellisten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenetelmien joukkoon. Tätä monialaista projektipajaa on toteutettu vuodesta 2008 lähtien. (Niittymäki & Seppälä-Kavén 2012, 10.)

Tulosalueen ensimmäisen vuoden lähes 500 opiskelijaa työskentelevät projektipajoissa koko syyslukukauden ajan. Syksyllä 2013 näitä pajoja oli 45 kappaletta. Yhdessä pajassa on noin 8–11 opiskelijaa. Kaikki pajat ovat monialaisia siten, että niissä on opiskelijoita jokaisesta koulutusohjelmasta: auto- ja kuljetustekniikka, rakennustekniikka, rakennusalan työnjohto, muotoilu, tuotantotalous, kone- ja tuotantotekniikka, myyntityö, liiketoiminnan logistiikka ja ympäristöteknologia. Pajoissa opitaan työskentelemään monialaisesti, aivan kuten valtaosassa työpaikkojakin työskennellään. Paja on opiskelijoille pakollinen 3 opintopisteen opintojakso, ja se arvioidaan muiden opintojaksojen tapaan arvosana-asteikolla 0–5. Opiskelijan opintojakson arvosana perustuu opettajien tekemän arvioinnin lisäksi etenkin opiskelijaohjaajien ja projektipäälliköiden antamaan arviointiin sekä itse- ja vertaisarviointiin. (Niittymäki & Seppälä-Kavén 2012, 11.) Opiskelijoiden innovaatiokompetenssien kehittymistä pajoissa pyritään selvittämään mittaamalla opiskelijan innovaatiokompetensseja pajan alussa ja lopussa. Kompetenssimittaria on luotu ja kehitetty Innokomppi-hankkeessa¹, ja sitä testattiin ensimmäistä kertaa vuoden 2013 projektipajoissa.

1. Ks. <http://innokomppi.turkuamk.fi>

Projektipajatyöskentelyllä on useita tavoitteita. Kiteytetysti projektipajan oppimistavoitteina on, että opiskelija

- harjaantuu yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja työhön
- kehittää itsenäisiä työskentelytaitoja
- oppii työskentelemään monialaisessa ryhmässä ja tutustuu eri alojen opiskelijoihin
- kehittää innovaatiovalmiuksiaan
- alkaa luoda työelämässä ja opiskelussa tarvittavia verkostoja
- kartuttaa projektityötaitojaan
- lisää esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan.

Opiskelijoiden innovaatiovalmiuksien kehittymisen lisäksi yksi tärkeä tavoite on siis hyvän, innostavan ja yhteen hiileen puhaltavan opiskeluilmapiirin luominen. Projektipajaa toteutetaan siten, että opettaja- ja opiskelijaohjaajat vetävät pajoja. Opiskelijaohjaajat ovat itse suorittaneet pajan aikaisemmin, ja he toimivat pajassa ryhmänohjaajina omine oppimistavoitteineen. Opiskelijaohjaajalla on yksi paja ohjattavanaan. Jokaisella opettajalla on 3–4 paja ohjattavanaan, joten opiskelijaohjaajilla on tärkeä rooli pajojen toiminnan onnistumisessa.

Projektipajassa monialainen opiskelijaryhmä työittää tiettyä projektia syyslukukauden ajan. Paja tekee aikatauluun sidotusti projektisuunnitelman, posterin, pajaesityksen ja lopuksi pajakertomuksen. Posterit asetetaan näytteille koulun käytäville, ja parhaasta posterista järjestetään yleisöäänestys. Erittäin merkittävä on syyslukukauden lopussa pidettävä pajaesitys, jossa jokainen paja esittelee oman pajansa työskentelyä auditoriossa raadille ja yleisölle. Raadissa jäsenenä ovat opiskelija- ja opettajaohjaajat. Esityksiltäkin odotetaan innovatiivisuutta, joten esityksissä on ollut usein opiskelijoiden itse tekemiä videoita ja näytelmiä. Parhaat posterit ja esitykset myös palkitaan. Projektipajan toimintaa on tarkemmin kuvattu *Innovatiivista ammattitaitoa monialaisista oppimisprojekteista, projektiohjaajan* -käsikirjassa. (Niittymäki & Seppälä-Kavén 2012.)

Projektipajojen aiheet ovat muodostaneet laajan joukon erilaisia tehtäviä, joissa toimeksiantajina on ollut yrityksiä, julkisyhteisöjä, EU-rahoitteisia hankkeita, urheiluseuroja, hyväntekeväisyysjärjestöjä ja aluekehitystoimijoita. Joitakin esimerkkejä pajojen aiheista ovat esimerkiksi toimeksiantajan palvelutoiminnan kehittäminen, tapahtuman järjestäminen, hyväntekeväisyys-tempaus ja aluekehittäminen asunto-osakeyhtiötasolta aina kaupunginosan tulevaisuuden suunnitteluun. (Räsänen & Lyytinen 2012, 43.) Projektipajan jälkeen opiskelijoilla on hyvät edellytykset halutessaan osallistua tutkimuspajaan, jossa työtehtävät liittyvät kiinteästi ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehitys- ja palvelutoiminnan projekteihin. Projektipajassa toteutuu innovaatiopedagogiikan lisäksi vahvasti yhteistoiminnallinen oppiminen ja projektioppiminen.

3.1 PROJEKTIPAJA – YHTEISTOIMINNALLISTA OPPIMISTA

Sosiaalinen vuorovaikutus on kaikkien organisaatioiden perusta. Opiskelijan kehitys ja kasvu ovat aina yhteydessä hänen sosiaaliseen ympäristöönsä. Yhteistoiminnallisuudessa ihminen peilaa omia käsityksiään ja oppii ymmärtämään myös toisten näkemyksiä. Yhteisten keskustelujen kautta syntyy yhteinen käsitys, mikä johtaa positiiviseen ja kehittävään ilmapiiriin. Yhteistoiminnallisuus on ennen kaikkea sellaista yhdessä tekemistä, jolle on ominaista yhteiset tavoitteet, hyvä sitoutuminen sekä keskinäinen luottamus ja riippuvuus. Yhdessä myös arvioidaan ja kehitetään toimintaa. Kysymys on siis erityisesti sosiaalisten taitojen (Helakorpi 2001, 130–131) sekä vuorovaikutus- ja tiimitaitojen oppimisesta, joita myös työelämässä tarvitaan. Työelämän ja yhteiskunnan monimutkaisissa ongelmissa yhden asiantuntijan tiedot eivät riitä, vaan modernin asiantuntijan on pystyttävä kommunikoimaan ja työskentelemään tehokkaasti myös muiden asiantuntijoiden ja asiakkaiden kanssa. (Piekari & Repo-Saarento 2001, 308–309.) Jokainen opiskelija tarvitsee vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja esimerkiksi opiskelussaan ja harrastuksissaan.

Yhteistoiminnallinen oppiminen ei ole uusi opetuksen innovaatio, vaan sen juuret voidaan jäljittää aina 1800-luvun lopulle, jolloin amerikkalainen John Dewey esitti ideoita opiskelijoiden yhdessä oppimisesta ja yhteistoiminnallisuudesta. Suomeen yhteistoiminnallinen oppiminen levisi suuremmassa määrin 1990-luvulla. Yhteistoiminnallinen oppiminen ei tarkoita mitään tiettyä opetusmenetelmää, vaan se on yhteinen nimitys niille pedagogisille toimin-

tatavoille, jotka perustuvat tiettyihin yhteisiin pienryhmässä tapahtuvan toiminnan ja oppimisen sääntöihin. Kaikissa näissä opetusmenetelmissä onnistuneen lopputuloksen saavuttamiseksi tarvitaan ryhmän jokaisen jäsenen vuorovaikutusta ja niin sanottua positiivista keskinäistä riippuvuutta, jossa yhden opiskelijan menestys merkitsee myös toisten opiskelijoiden menestymistä. (Sahlberg & Sharan 2002, 10–11; Hakkarainen ym. 2005, 287; Harjulahti & Metsävuori 2010.)

Yhteistyötaitojen oppimisen mahdollisuus opiskelun aikana riippuu usein siitä, miten arvokkaaksi tavoitteeksi se opetuksen organisoinnissa katsotaan. Yhteistyötä ei opita itsestään muun oppimisen sivutuotteena tai vain siitä puhumalla, vaan parhaiten yhteistyöhön oppii tekemällä yhteistyötä. (Koppinen & Pollari 1995, 8–9.) Opetussuunnitelmien uudistaminen ja yhteistoiminnallinen oppiminen kulkevat usein käsi kädessä; oppimisen näkeminen kontekstuaalisena ja yhteisöllisenä voi muuttaa opetussuunnitelmia. Pelkkä opetussuunnitelmien kirjoittaminen uudella tavalla ei kuitenkaan riitä, vaan niiden tulee konkretisoitua todellisissa työskentelytilanteissa. (Hakkarainen ym. 2005, 14.) Koppinen ja Pollari (1995, 8) kuvaavat osuvasti yhteistoiminnallista oppimista. Heidän mukaansa yhteistoiminnallinen oppiminen tulee organisoida niin, että oppija

- voi harjoitella yhteistoimintaa erilaisissa ryhmissä työskennellen
- sitoutuu työhön, yhteistyöhön ja oppimistuloksen saavuttamiseen
- vastaa omasta ja opiskelutovereidensa oppimisesta
- oppii tietojen, taitojen ja ongelmaratkaisun lisäksi vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja
- huolehtii saamastaan erityisvastuusta
- arvioi ja kehittää työskentelyään.

Yhteistoiminnallinen oppiminen tapahtuu parhaiten oppimisyhteisössä, jossa tietoa jaetaan, tulkitaan ja rakennetaan yhdessä ja jossa opitaan myös toinen toisiltaan (Viljamaa 2010, 100–101).

3.2 PROJEKTIPAJA – PROJEKTIOPPIMISTA

Projektitoiminta oppimisen toisena perustyökaluna yhteisöllisyyden ohella luo kokemuksellisen oppimisen perustan, joka auttaa opiskelijoita kehittymään oppimiskykyisiksi, innovatiivisiksi ja verkostomaisen työskentelytavan omaksuneiksi tulevaisuuden menestyjiksi (Hakala & Hakkarainen 2010, 38). Projektio opiskelu on yhä laajemmin käytetty pedagoginen ratkaisu koulutuksen ja työelämän yhteistyölle, mikä mahdollistaa uusien toteuttamistapojen ideoimisen ja kokeilemisen (Vesterinen 2003, 80).

Projektioppimisella tarkoitetaan suhteellisen pitkäkestoista, mielekkäiden ongelmien ympärille rakentuvaa prosessia, joka integroi eri tieteen- tai tiedonalojen käsityksiä ja käsitteitä. Oppimisessa pyritään antamaan opiskelijoille mahdollisimman todellisia ongelmia ja kehittämistehtäviä oppimistehtäviksi. Projektityössä opiskelijat asettavat tavoitteita, ideoivat, keräävät ja analysoivat tietoa, tulkitsevat tuloksia ja tekevät johtopäätöksiä. Tärkeää projektissa on ideoiden kommunikoiminen muille, yhdessä tekeminen ja myös oppimisen arviointi. (Harjulahti & Metsävuori 2010, 27.) Tällainen oppiminen on siis varsin yhteisöllistä ja tiettyyn kontekstiin sidottua. Se on myös kokemuksellista ja ongelmanratkaisutaitoja vaativaa (Vesterinen 2003, 82). Projektioppimisessa opiskelijat tekevät tehtäviä ja ratkaisevat ongelmia ympäristöissä, joihin heidän tietonsa tulevaisuudessa soveltuu. Tällöin he ymmärtävät tiedon tarkoituksen ja käytön sekä oppivat käyttämällä tietoa. Yksi merkittävä taito on myös oppia toimiaan eri tilanteissa eri tavalla (Eteläpelto 1993, 127).

Opettajan rooli projektioppimisessa on ohjauksen lisäksi suunnitella mahdollisimman aidot oppimistehtävät. Aidoille oppimistehtäville on löydetty tiettyjä yhteisiä ominaisuuksia. Aidoille oppimistehtäville näyttää olevan tyypillistä seuraavat seikat:

- opiskelijat kokevat ne mielekkäinä
- tehtävän yhteys johonkin todelliseen tilanteeseen on nähtävissä
- tehtävät sisältävät sosiaalisen aspektin ja yhteisöllisyyden
- tekeminen ja toimintaa ohjaava malli voidaan tehdä näkyväksi
- uuden tason käsitteellistäminen ja johtopäätösten teko on mahdollista

- opiskelijoiden omien käsitysten ja konstruktioiden kokeileminen mahdollistuu. (Eteläpelto 1993, 127–128.)

Projektioppimisessa tuloksena syntyy yleensä jokin konkreettinen tuotos. Se voi olla esimerkiksi näyttely, tapahtuma, kehittämissuunnitelma, tilan kunnostus, esitys tai tutkimus. Usein projektit myös julkistetaan jollakin tavalla yhteisössä tai vaikkapa tiedotusvälineissä, mikä yleensä lisää tekijöiden motivaatiota. (Koppinen & Pollari 1993, 51, 55.)

Helakorpi (2001, 180) kuvaa projektin didaktisia piirteitä seuraavasti:

1. Projektin lähtökohtana on opiskelijan oma todellisuus ja kokemukset. Projekti liittyy esim. opiskelijan omaan toimintaan, opiskelu- tai työyhteisöön.
2. Projekti pyrkii jäsentämään todellisuuden kokonaisuutta esimerkiksi yli oppiainerajojen.
3. Projektille on tunnusomaista tutkiva ja kokeileva luonne. Opiskelija toimii aktiivisesti yksin ja ryhmässä.
4. Projekti on usein yhteisöllinen hanke. Usein se toteutetaan ryhmässä ja siihen liittyy eri osapuolia.

Yhteistoiminnallisen oppimisen ja projektioppimisen periaatteet ja tavoitteet ovat niin lähellä toisiaan, että työmuodot voidaan yhdistää yhteistoiminnalliseksi projektioppimiseksi. Yhteistoiminnallisessa projektioppimisessa yhdistyvät parhaimmillaan kummankin työmuodon tärkeimmät tavoitteet eli elämänläheisyys, vastuullisuus ja yhteistoiminnallisuus, omatoimisuus, eheys, prosessinomaisuus ja tuloksellisuus. (Koppinen & Pollari 1995, 54–59.)

3.3 RYHMÄN KEHITYSVAIHEET PROJEKTEISSA JA YHTEISTOIMINNALLISESSA OPPIMISESSA

Koska organisaatioissa yhä enenevässä määrin on käytetty ryhmä- ja tiimityötä, on ollut tarve tutkia ja ymmärtää sitä, miten ryhmät muodostuvat, kehittyvät ja muuttuvat. Ryhmän kehitysvaiheiden ymmärtäminen projekteissa ja yhteistoiminnallisessa oppimisessä on tärkeää myös kaikille osallisille. Vaikka ryhmän kehitysvaiheista on esitetty erilaisia teorioita, teorioissa on kuitenkin tiettyjä yhtäläisyyksiä. Tunnettuja ryhmän kehitysvaiheiden tutkijoita ovat ol-

leet esimerkiksi Bass ja Ryterband (1979), Woodcock (1979), Glass (1996) ja ehkä tunnetuin Tuckman (1965). Kyseisten tutkijoiden esittämät ryhmän kehitysvaiheet ovat lueteltuina taulukossa 1.

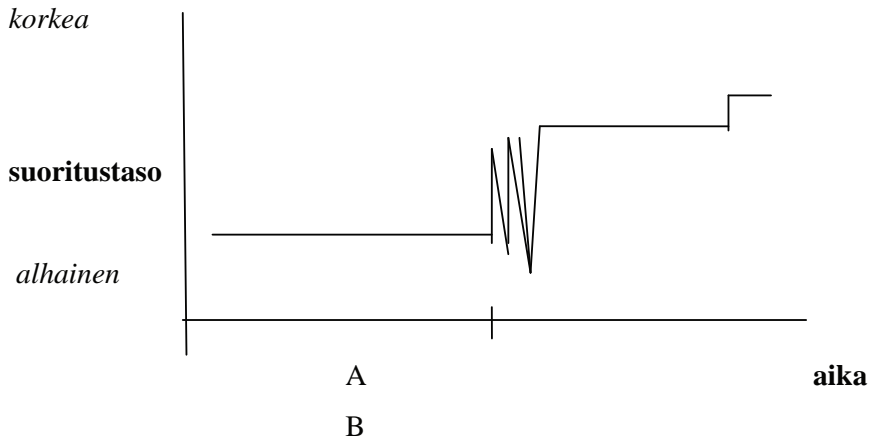
TAULUKKO 1. *Ryhmän kehitysvaiheet (Brooks 1999, 85).*

Bass ja Ryterband	Woodcock	Tuckman	Glass
Keskinäisen luottamuksen muodostaminen	Kehittymätön ryhmä	Forming (muotoutuminen)	Syntymä
Vuorovaikutus ja päätöksenteko	Kokeileva ryhmä	Storming (kuohunta)	Lapsuus
Motivaatio ja tuottavuus	Yhteensovittuva ryhmä	Norming (normien luominen)	Aikuisuus
Valvonta ja organisaatio	Kypsä ryhmä	Performing (Toteuttaminen)	Kypsyys
		Adjourning (lopettaminen)	

Yhteistä näille teorioille on näkemys siitä, että ryhmän toiminnassa on eri vaihteita ja että nämä ryhmän elämänkaaren vaiheet muistuttavat toisiaan: uusi kehittymätön ryhmä kypsyy toimimaan yhdessä rakentavasti ja tuottavasti. Käytännön kannalta ei ole väliä, millä nimellä eri vaihteita kutsutaan, vaan tärkeää on se, että ryhmä tunnistaa, mille kohtaa ryhmän kehitysjatkumoa se itse sijoittuu. (Brooks 1999, 82; Mullins 1999, 465–456; Robbins 2003, 220–222). Ryhmän kehitys ei toki aina etene näin suoraviivaisesti, vaan vaiheet voivat olla osaksi päällekkäisiä, jolloin niiden erottaminen toisistaan voi olla hankalaa (Koppinen & Pollari 1993, 35). Kaikki ryhmät käyvät läpi erilaisia ryhmäytymisprosesseja, joita havainnoimalla ja arvioimalla voi helpottaa ryhmän toimintaa ja tavoitteiden saavuttamista. Ryhmän tavoitteen saavuttaminen onkin paljon riippuvainen ryhmässä työskentelyn onnistumisesta. (Poikela 2003, 59.)

Myöhemmin tehdyt tutkimukset (esim. Gersick 1988, 1989; Ginnet 1990) ovat osoittaneet, että kaikki ryhmät eivät etene yllä olevien vaiheiden kautta. On esitetty, että tilapäisissä ryhmissä, joilla on selkeä päättymishetki ja aika-
taulu, ryhmän vaiheet ovat edellä esitetystä poikkeavat. Näin on todennä-

köisesti myös ryhmissä, joissa jäsenten roolit on selkeästi etukäteen määrätty ja ryhmän toimintaympäristö on muuttumaton. Connie Gersickin (1988) ns. punctuated equilibrium -malli haastaakin perinteiset vaihemallit. Sitä on testattu useammassa luonnollisessa työryhmässä, ja tulosten mukaan ryhmän suoritustasossa on suvantovaiheita ja nopean kehityksen pyrähdyksiä. Kuviossa 1 on esitetty kyseinen malli pääpiirteissään.

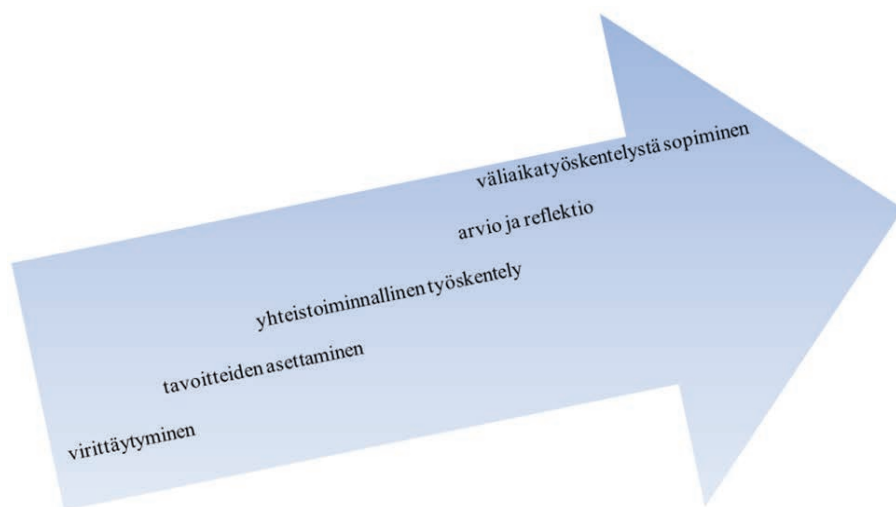
KUVIO 1. *Punctuated equilibrium -malli (Robbins 2003, 222–223).*

Merkittävää mallissa on puolivälin murros: riippumatta tehtävän kestosta murros ajoittuu siihen kohtaan, jossa tehtävään käytettävissä olevasta ajasta on käytetty puolet. Puolivälin murros muistuttaa esim. Tuckmanin (1965) esittämää ryhmän kuohuntavaihetta. Gersickin mallissa puolivälin murroksessa ryhmän suoritustaso heittelehtii suurestikin. Tämän kuohuntavaiheen jälkeen suoritustaso nousee uudelle tasolle.

Erikseen on tutkittu myös innovatiivisia tiimejä ja ryhmiä. Näiden tutkimusten mukaan innovatiivisessa tiimissä on tärkeää innovatiivisuutta tukeva ilmapiiri. Tiimin vetäjän rooli on tässä merkittävä. Tiimin innovatiivisuutta tukevan ilmapiirin ulottuvuudet näyttäisi olevan

- yhteinen visio ja tavoite
- osallistumisen turvallisuus
- tehtävään ja laatuun suuntautuminen
- innovatiivisuutta tukevat ryhmänormit. (West & Farr 1990.)

Ryhmän selkeä visio ja tavoite helpottavat innovatiivisuutta, koska tällöin erilaisia ideoita voidaan peilata tavoitteisiin. Vision ja tavoitteen on oltava riittävän haastava, mutta mahdollinen saavuttaa. Kaikkien ryhmän jäsenten osallistumista kannustetaan, ja jos ilmapiiri on turvallinen, villejäkin ideoita uskalletaan esittää. Ryhmänormit koskevat esimerkiksi sitä, miten ideoihin suhtaudutaan ja miten ryhmässä työskennellään. (West & Farr 1990.) Hyvän ryhmätapaamisen kulkua (Piekkari & Repo-Saarento 2002, 315) on kuvattu kuviossa 2.

KUVIO 2. Hyvän ryhmätapaamisen kulku (Piekkari & Repo-Kaarento 2002, 315).

Ryhmätapaamiset voivat toki myös epäonnistua monista eri syistä. Keskeinen rooli ryhmän onnistumisessa on ryhmän vetäjällä. Ryhmän vetäjä yleensä johtaa tapaamisia, ohjaa päätöksentekoa, tarkkailee ryhmädynamiikkaa ja hylitsee vahingollista käyttäytymistä sekä varmistaa, että ryhmän jäsenet tekevät osuutensa. Ryhmätapaamisille on tärkeä olla joka kerralle suunnitelma ja tavoite, mitä pitää saada aikaiseksi. Ryhmän vetäjän roolina on olla yhteistyön ja yhteishengen ylläpitäjä ja kehittäjä eikä tiukka valvoja. Ryhmän johtajuudesta on erilaisia näkemyksiä. Toisten mielestä on tärkeää, että sama henkilö on koko ajan vetäjänä ja toisten mielestä johtajuus voi myös kiertää. (Helakorpi 2001, 123–124.)

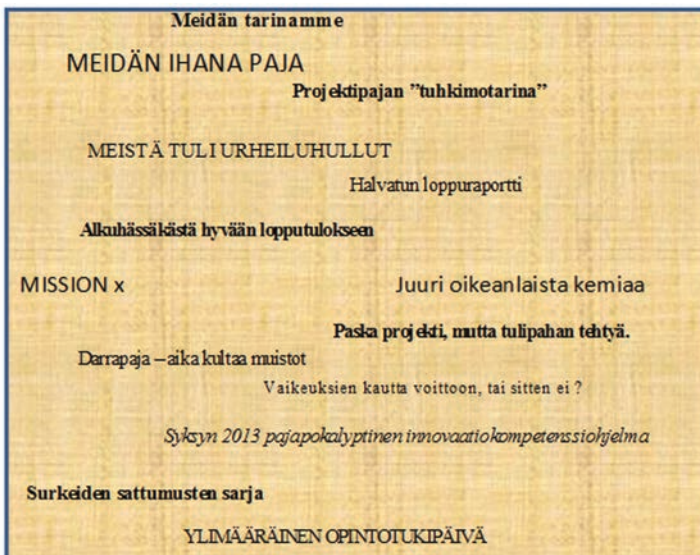
Seuraavaksi raportissa käsitellään pajakertomusten perusteella opiskelijoiden kokemuksia projektipajan aikana ryhmänkehitysvaiheiden (Gersick 1988) mukaisessa järjestyksessä. Raportissa käytetään paljon suoria lainauksia pajakertomuksista, koska näin halutaan tehdä näkyväksi opiskelijoiden kokemuksia ja kasvuprosessia nimenomaan heidän omasta näkökulmastaan. Raportin lopussa esitetään myös kolme pajakertomusta kokonaisuudessaan.

Tämän raportin johtopäätökset perustuvat siis vain pajakertomuksiin. Muuten projektipajojen toimintaa arvioidaan useallakin tavalla. Opiskelijoiden henkilökohtaisiin arvosanoihin vaikuttavat esimerkiksi opettajan, opiskelijaohjaajan, usein projektipäällikön ja muiden pajalaisten antama vertaisarviointi sekä itsearviointi. Pajan vaikuttavuutta innovaatiokompetenssien kehittämiseen niin ikään arvioidaan. Pajatyöskentelyn onnistumista arvioidaan myös muilla tavoilla, kuten posterinäestyksellä ja pajaesitysten arvioinnilla. Lisäksi toimeksiantajat antavat yleensä palautetta pajalle.

4 PROJEKTIPAJAKOKEMUKSIA PAJALAISTEN KERTOMINA

Projektipajojen kirjoittamat pajakertomukset avaavat mielenkiintoisen näkökulman projektipajojen toimintaan. Pajakertomuksia kirjoitettiin ensimmäistä kertaa vuoden 2013 syyslukukaudella, ja niillä korvattiin aiempina vuosina kirjoitettu loppuraportti. Kirjoitelmista annettiin opiskelijoille etukäteen melko väljä ohjeistus (liite 1), koska opiskelijoiden luovuutta ei haluttu rajata. Asioiden käsittely painottuikin pajakertomuksissa eri tavoin. Niiden kiinnostavuus liittyy juuri siihen, mitä kirjoitelmat kertovat kirjoittajiensa kokemuksista ja ajattelutavoista.

Jo pajakertomusten otsikointi saattoi antaa lukijalle suuntaviivaa siitä, mitä pajatyöskentelystä ajateltiin. Kuvioon 3 on kerätty opiskelijoiden käyttämiä otsikoita kertomuksissaan.

KUVIO 3. *Opiskelijoiden pajakertomusten otsikoita.*

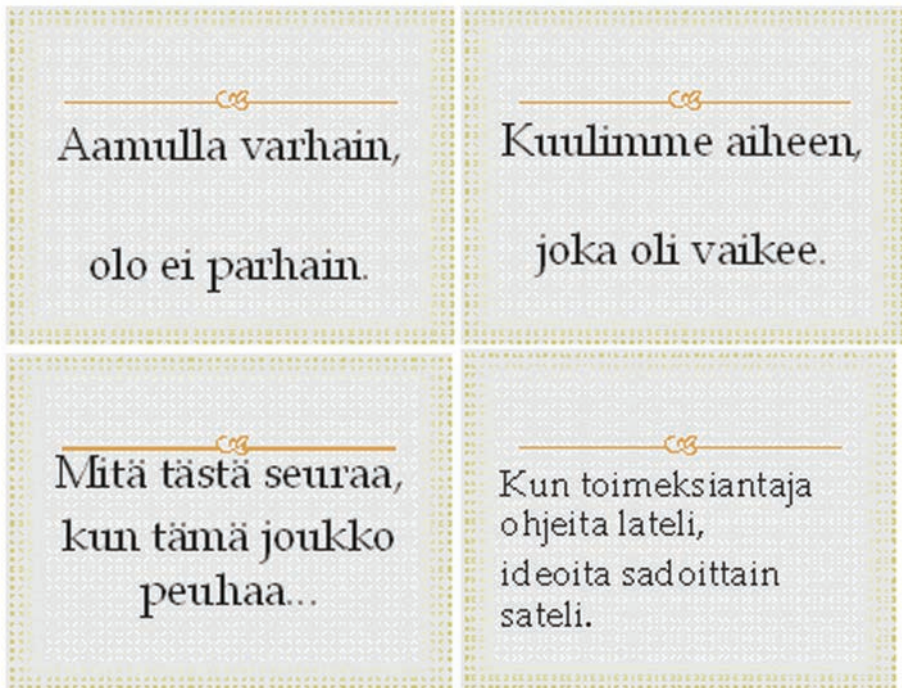
4.1 PAJATYÖSKENTELYN ALKUVAIHE

Ennen projektipajan aloitusta opiskelijat oli jaettu etukäteen monialaisiin ryhmiin. Opiskelijat oli sijoitettu satunnaisesti eri pajiin, kuitenkin niin että joka pajaan pyrittiin saamaan edustajia kaikista koulutusohjelmista. Tuulosalueen opiskelijoista on miespuolisia selvästi enemmän kuin naispuolisia, joten ryhmiä muodostettaessa pidettiin myös huoli siitä, että joka pajassa on ainakin kaksi tai kolme naispuolista opiskelijaa. Yhteistoiminnallisessa oppimisessa voidaan muodostaa ryhmät eri kriteerein, ja tässä pyrittiin siis ns. heterogeenisiin oppimisryhmiin (Kagan & Kagan 2001, 44). Pajatyöskentelyn alkaessa ilmassa oli monenlaisia kysymyksiä ja epätietoisuutta.

Oli synkkä ja myrskyinen yö. Noin tusinan verran amk-opiskelijoita valikoitiin projektipaja kuutoseen käyttäen tuntematonta algoritmia.

Tuli elokuun loppu ja koulu alkoi. Kaikkea uutta mukavaa ja jännittävää oli tiedossa. Saimme tietää eräästä syksyn suurimmasta projektistamme - pajatyöskentelystä. Mielenkiinnolla menimme ensimmäiseen tapauksemme, emmekä oikein tienneet mitä odottaa. Alkuun saimme infoa liittyen projekti- ja ryhmätyöskentelyyn yleisellä tasolla. Meille kerrottiin myös mitä ”projektipajalla” tarkoitetaan. Itse toimeksiantoa saimme tovin odottaa ja se herättikin kaikenlaisia tunteita. Ilmapäiri oli myös hie- man jännittänyt, sillä olihan kyseessä monelle ensimmäinen suurempi ryhmätyö ja vielä aivan vieraan porukan kanssa.

Eräänä elokuun kauniina perjantaisena aamuna lähti käyntiin projektipajamme matka kohti kaukana hämmäyttävää määränpäättä. Jokainen selvisi paikalle enemmän tai vähemmän innoissaan ja väsyneenä. Luokassa kokoonnuttiin ja jäätävän kymmenen minuutin hiljaisuuden jälkeen joku avasi suunsa ja projekti lähti virallisesti käyntiin

KUVIO 4. Pajakertomuksessa saattoi puhjeta runosuonikin (paja 31).

Yhteinen taipaleemme projektin ihmeellisessä maailmassa alkoi 30.8. ja opettajaohjaajamme kokosi pienet opiskelijareppanat luokkaan, jossa kerroimme itsestämme pienillä lappusilla. Lappuihin kirjoitettiin haaveiltu ammatti ja maa johon haluaisi kenties mennä töihin. Jännittävää! Ryhmäämme kuuluu kaikenkarvaisia opiskelijoita ja jokaisella eri ala. Ensimmäisellä kerralla tutustuimme toisiimme jonkin verran ja opettaja kyseli mitä on hyvässä projektissa. Jäimme jännittyneinä odottamaan seuraavaa kertaa jolloin saisimme tehtävämme.

Opiskelijoiden ennakkokäsitykset pajasta vaihtelivat. Valtaosa opiskelijoista odotti epävarmuuden tuntein tulevaa syksyä ja pajatoimintaa, mutta osa opiskelijoista suhtautui myös negatiivisin ennakkoasentein. Vaikka opiskelijat olivat olleet uudessa opiskelupaikassaan vasta alle viikon, ylemmän vuosikursien opiskelijat olivat saattaneet kommentoida heille pajatyöskentelyä myös negatiivisesti.

Kuulopuheita ennen pajan alkua oli aika raskasta kuultavaa, joten omat ennakkoluulot olivat erittäin negatiiviset.

Osa opiskelijoista näki heti alussa tai jonkin aikaa pajan toimittua uudenlaisen oppimistavan hyvänä mahdollisuutena. Osalle asia selvisi pajan loppuvaiheessa, ja kuten useimmissa muissakin opintojaksoissa aina on myös niitä opiskelijoita, jotka eivät jostakin toteutustavasta pidä.

Yksi pakollinen kurssi muiden joukossa tämä silti olisi, ei auttaisi kuin istua. Ja samalla toteuttaa jonkinlainen projekti, se oli selvää, mutta kukaan tuskin tuolloin näki seuraavien kuukausien kasvutarinaa ja laidasta laitaan vaihdelleita tunteita sellaisina kuin ne kohta tulisivat toteutumaan.

Näiltä kymmeneltä, vielä noviiseilta korkeakouluopiskelijoilta odotetaan suuria tekoja ja ennakkoluulottomia otteita. Kuten aina ennenkin, nämä toisilleen tuntemattomat yritetään hitsata välittömästi yhteen nopeilla esittäytymisillä ja ryhmäleikeillä. Ja kuten aina ennenkin, kukaan näistä oppilaista ei tulisi muistamaan ensimmäisen tunnin jälkeen yhtä ainuttakaan muista projektipajan jäsenistä.

Esittäytymisten jälkeen valitsimme projektipäällikön, varaprojektipäällikön, ryhmän visuaalisen puolen vastuuhenkilön ja sihteerin. Kysymyksen ”kuka alkaa projektipäälliköksi?” jälkeen ryhmän ylle laskeutui epäroivä hiljaisuus, aivan kuin jokin alkukantainen itsesuojeluvaisto olisi kuiskannut jokaisen korvaan: ”Juoskaa! Juoskaa, vielä kun voitte!” Silloin tällöin nykyihmisenkin intuitio on oikeassa. Pienen epäroinnin jälkeen S. ensimmäisen vuoden logistiikkaopiskelija, ilmoitti ryhtyvänsä projektipäälliköksi. Toisinaan sanotaan, että rohkeus on vain hulluutta valeasussa.

Tärkeä hetki projektipajassa oli oman aiheen eli pajan tehtävän kuuleminen. Osa pajoista kuuli aiheensa jo ensimmäisessä tapaamisessa ja osa vasta seuraavalla kerralla tai sitä myöhemmin. Jotkin aiheista esitettiin ryhmälle hyvinkin laajana teemana, jota ryhmä saattoi itse fokusoida; osalle aihe oli tarkemmin määritelty (esim. yrityksen toimeksianto). Säynäjäkankaan (2006, 106) pro gradu -tutkielmassa, jossa tutkittiin ryhmätyöskentelyn aiheita, positiivinen vaikutus suorituksiin oli mielenkiintoisella ja ajankohtaisella aiheella. Myös ajatuksia herättävä, koskettava, arkinen, tuttu tai puolestaan vieras aihe oli työskentelyyn niin sanottu positiivisesti vaikuttava tekijä.

Tänään saisimme kuulla mikä tulisi olemaan aihe jonka kimpussa tulisimme joko repimään hiukset päästämme tai jonka hoitaisimme kotiin kuin kuninkaata.

Aihe-esimerkkejä kuului joka puolelta, ja kaikki toivoivat saavansa sen parhaan aiheen.

Aihe tuntui niin kovin vieraalta, mutta innostavan esitelmän jälkeen aihe avautui, ja alkoi herätä ideoita ja toiveita. Ryhmytyminen alkoi ja aihe sai rauhassa levätä mielissämme muutaman viikon ajan. Saimme ryhmäämme myös kourallisen vaihto-oppilaita, jotka vilkastuttivat ja monipuolistivat projektipajaamme.

Aihe oli mielenkiintoinen ja vaikutti siltä, että saimme yhden parhaimmista aiheista. Kaikki lähtivät alkuhämmennyksen jälkeen innolla tekemään suunnitelmaa.

Yhteistoiminnallisessa projektioppimisessa työstettävän aiheen tulisi olla niin vaativa, että sen suorittamiseksi tarvitaan kaikkia ryhmän jäseniä. Oppimistehtävät ovatkin yleensä niin sanottuja avoimia tehtäviä, joissa ei ole yhtä oikeaa tapaa toimia tai yhtä ratkaisua, ja lopputuotokset voivat olla hyvin erilaisia. Opettajan tai ohjaajan tuleekin varmistaa, ettei liikaa rajaa tai kontrolloi ryhmää, ja rohkaista ryhmää ottamaan vastuu tehtävän itsenäisestä suorittamisesta. (Kohonen 2002, 353.)

Alkuun tuntui, ettei meillä olisi riittävää tietotaitoa projektityöskentelystä, markkinoinnista tai videokuvauksesta. Kuitenkin, kun ilmapiiri vapautui ja aloimme jakaa tehtäviä, roolit ja jokaisen osaamisalat hahmottuivat ja loksahdivat kuin itsestään kohdilleen. Ryhmämme osoittautui erittäin idearikkaaksi, positiiviseksi ja jopa huvittomaksi. Erilaisista koulutusaloista ja persoonallisuuksista huolimatta, tulimme toimeen erittäin hyvin. Kunnon kaveruussuhteitakin muodostui.

Aihe saattoi pajoissa jostakin syystä myös varmistua myöhemmin kuin muilla pajoilla ja jopa vaihtua matkan varrella. Erityisesti tämä seikka vaati opiskelijoilta epävarmuuden sietokykyä ja joustavuutta. Työelämässäkkin tilanteet muuttuvat ja ongelmat ovat yllätyksellisiä, joten opiskeluaikana epävarmuuden sietokykyä on hyvä kasvattaa, vaikka se ei sillä hetkellä tunnukaan opiskelijoista kovin motivoivalta.

Kahden hylätyn aiheen myötä pajassamme vallitsi epätieto, eikä kenelläkään ollut selvää käsitystä siitä, mitä seuraavaksi tapahtuisi.

Sen sijaan kaikki laitettiin täysin uusiksi ja päämäärä vaihtui. Upeaa! Kaikki työ hukkaan, kaikki suunnitelmat uusiksi, uudet ryhmät eri tehtäviä varten. Ei muuta kun pää uudestaan pystyyn ja kohti uusia pettymyksiä ja epäselviä päämääriä.

Projektimme varsinaiset tavoitteet olivat kohtalaisen epäselvät vielä pitkän aikaan. Siitä huolimatta lähdimme rohkeasti tutustumaan käytössä oleviin materiaaleihin niin pajatunneilla, kuin kotonakin. Ryhmittelimme aiheemme pienempiin osioihin ja oikeat ihmiset niitä työstämään, kun perustietomme Kustavista ja aiheestamme olivat riittävät. Pienryhmät lähtivät enemmän tai vähemmän tehokkaasti haasteidensa pariin.

Projektipajoissa opettajilla oli ohjattavana useampi paja, joten opiskelijoiden edellytettiin kantavan päävastuun toiminnasta opiskelijaohjaajiensa tuella. Pajojen valitsemilla projektipäälliköillä oli toimeksiannon onnistumisen kannalta myös iso rooli.

4.2 PAJATYÖSKENTELYN MURROSVAIHE

Hyvin monet pajakertomukset puhuvat sen puolesta, että esimerkiksi Gersickin (1988) ajatus ryhmän puolivälin murroksesta tai tietyistä kuohuntavaiheesta (Tuckman 1965) pitävät paikkansa.

Kun syyskuu tuli päätökseen, pajamme ei ollut edennyt puusta pitkälle. Posteritiimi oli valittu ja vastuuhenkilöt nimitetty, mutta tämän jälkeen projektimme kehitys jämähti kuin seinään. Lokakuun puolella pajassamme alkoi heräillä tekemisen meininki.

Marraskuu oli hektisintä aikaamme, sillä silloin heräsimme todellisuuteen. Projektimme oli pyörinyt jo yli kaksi kuukautta ja emme voineet väittää edistyneemme edes hevosen mitan vertaa. Oli aika tarttua härkää sarvista ja ryhtyä tosissaan työhön.

Yksi onnistunut viikko muuttaa koko projektin kulun. Silti tapaamisissa tuntui, että projektia ei saatu kunnolla taas pyörimään. Ehkä iski vauhdikkaan alun jälkeinen taantuma, tai oli muuten muuta mielessä.

Viikot aikalailla valuivat tässä vaiheessa joidenkin osalta, mutta "mediaryhmä" vietti flyereitä suunnitelmassa aikaa. Yleisesti ottaen työtä jokaiselle ei löytynyt aivan yhtä paljon. Loppua kohden töitä alkoi löytyä enemmän, varsinkin Kauppahallin avajaisten alla oli melkoinen härdelli.

Arkikielessä motivaatiolla tarkoitetaan usein, että joku on kiinnostunut tai innostunut jostakin asiasta. Yhteisöissä ja ryhmissä voidaan ajatella olevan samantyyppisiä motivaatiomalleja kuin yksilötasolla. Opiskelussa yksilötasolla hyvän motivaation taustatekijöinä voivat olla opiskelijan tiedon halu, opiskelumenestyksen tarve, valmistumistavoite, halu ratkaista ongelmia yhdessä tai tarve näyttää itselle, mihin kaikkeen kykenee. Huonon motivaation taustalla saattavat puolestaan olla aiemmat huonot oppimiskokemukset tai uskon puute omaan osaamiseen. Motivaatioon liittyy usein myös hallinnan käsite. Jos henkilö tai ryhmä tuntee epävarmuutta ja pelkoa tilanteen hallinnasta, tehtävää saatetaan vältellä ja motivaatiotaso laskea. (Murtonen 2004, 79–81.) Motivaatiotason vaihteluita oli nähtävissä myös pajoissa.

Motivaatiota ei ole. Nämä ajatukset kulkivat varmasti jokaisen tajunnassa tuona marraskuisena aamuna. Tänä päivänä ryhmäläisten into projektityöskentelyä kohtaan saavutti aallonpohjan, emme saaneet minkäänlaisia tulosta aikaiseksi, kukaan ei sanonut mitään, meidät oltiin murrettu. Tämä oli lopun alkua.

Kaikki tämä kuitenkin hukkui mielissämme sen ihmetyksen tunteen alle, joka nosti päätään meidän huomatessamme että viikon takaisesta motivaatiopulasta ei ollut jälkeäkään. Aloimme suunnittelemaan ja harjoittelemaan muille ryhmille suunnattua pajaesitystämme, ja tuntui että jokaisella oli hämmäntävän paljon motivaatiota ja intoa esityksen suhteen. Liikaa intoa.

Antoisat työtehtävät motivoivat työskentelemään erityisesti, kun eri tehtävien jako ryhmien kesken oli selkeytynyt ja jokaisella oli merkittävä mahdollisuus vaikuttaa projektin lopputulokseen.

Akateeminen vapaus tarkoittaa joskus sitä, että opiskelijat ajattelevat, että heidän ei tarvitse osallistua opetukseen. Kuitenkin opiskelijan läsnäolo ryhmässä on yhteistoiminnallisissa opiskelumenetelmissä merkittävä edellytys. Myös opiskelijoiden käsitykset korkeakoulussa opiskelusta saattavat olla perinteisiä: luennolla istuttaessa opettajat ikään kuin valuttavat tietonsa heihin. Jos oppimistilanteisiin lisätään paljon vuorovaikutteisuutta, opiskelijat saattavat jopa ajatella, ettei kyseessä ole todellinen oppiminen. (Piekkari & Repo-Kaarento 2002, 310–311; Poikela 2003, 46.) Vaatimus itseohjautuvuudesta voi aiheuttaa opiskelijoissa vastustusta, koska on helpompaa suorittaa opettajan antamia tehtäviä kuin itse ottaa vastuuta omasta ja ryhmän tekemisistä (Hakkarainen ym. 2005, 74). Opiskelijat myös tulevat erilaisista ympäristöistä ja ovat erilaisia persoonia, jotka suhtautuvat työhön ja vastuuseen eri tavoin (Koppinen & Pollari 1995, 44).

Aluksi kaunis ja ihanan pirteä oppilasohjaajamme oli erittäin tyytyväinen kaikkiin projektipajan henkilöihin, mutta tämä myötämielisyys kärsi kovia kolahduksia tarinamme edetessä.

Tutkimuksissa on monissa yhteyksissä käynyt ilmi, että kaikki opiskelijat eivät koe olevansa projektityöntekijöitä. Kuitenkin nykytyöelämässä lähes kaikki työntekijät joutuvat mukaan projekteihin, joten ohjaavan opettajan pitäisi yrittää motivoida myös tällaisia opiskelijoita hankkimaan projektityötaitoja. (Vesterinen 2003, 92.) Asiantuntijaksi kehittyminen merkitsee liittymistä ja osallistumista erilaisten yhteisöjen toimintaan, jolloin pelkkä kirjatiedon omaksuminen ei ole riittävää. Joskus kuvitellaan opiskelijoiden motivoituvan itsestään ja ottavan vastuun oppimisestaan, mutta käsitys on liian idealistinen. Tarvitaankin opetuksellisia tukirakenteita, jotka auttavat opiskelijaa. Toisten opiskelijoiden tuki on tärkeää. (Lonka & Paganus 2004, 238, 246.) Usein ryhmätoiminnassa esiintyy niin kutsuttuja vapaamatkustajia, jotka eivät sitoudu tehtävään. Toistuvien keskustelujen ja ohjauksen avulla pyritään yleensä vähentämään ilmiöitä. Jokaisen ryhmän jäsenen tulisi antaa panoksensa, vaikka toisten panos voikin olla suurempi kuin toisten. (Melin 2010, 81; Hakkarainen ym. 2005, 43.)

Syyskuun edetessä kaikille kävi ilmi, että joukossamme oli vapaamatkustajia. He hidastivat projektimme etenemistä jatkuvasti, jättivät asioita tekemättä kasaten työt vain harvojen ja valittujen hartioille. Tästä ehkä hie-man lannistuen, mutta kuitenkin urheasti ja suorastaan ritarillisesti nämä jäljelle jääneet yksilöt jatkoivat puurtamista hiki otsalla ”yhteisen hyvän”

*nimissä. Pajassamme muodostui klassinen hyvän ja pahan kamppailu her-
ruudesta. Ihmiset, jotka ymmärsivät että pajan eteen on tehtävä jotain, kä-
vivät peitset ja miekat tanassa taistoon; he varasivat yrityskäyntejä, tekivät
posteria ja yrittivät viedä projektia eteenpäin.*

*Haastattelujen valmistumista auttoi se, että eräät ryhmämme jäsenet olivat
ottaneet asiakseen patistaa kaikkia haastattelemaan yrityksiä ja muistut-
tivat asiasta kovalla innolla aina perjantaitunneilla sekä jopa facebook-
sivuillamme. Tämänkaltainen omistautuneisuus olikin suurena tekijänä
pajamme onnistumisessa, sillä se tarttui myös muihin pajalaisiin.*

Joskus ryhmätehtävissä on vaarana, että ne tehdään vain näennäisesti ryhmä-
nä (Kettunen ym. 2013, 2). Ohjaajan ei pidäkään sallia tehtävän pilkkomista
erillisiksi yksilötehtäviksi, jotka hankkeen lopussa väkisin liitetään yhteiseksi
tuotokseksi. Koska osatehtävien tulosten yhteen liittäminen on usein mekaa-
nista, tietojen ja kokemusten yhteinen pohdinta jää vähäiseksi. Tehtävään voi
tulla lisähaastetta myös toimeksiantajan taholta.

*Projektin aikana huomasimme erityisesti sen miten paljon ulkopuoliselta
taholta saatu toimeksianto voi vaikuttaa aikatauluttamiseen ja sovittujen
asioiden hoitamiseen. Esimerkiksi tukihenkilön ja tuettavan kuvaamista
piti siirtää kahdella viikolla koska toinen kuvattavista oli kipeä. Toinen
esimerkki on tiedonkulun hitaus jos pitää yrittää saada vielä tehtävänan-
tajan takana olevaa toimijaa kiinni eikä se onnistukaan sallituissa rajois-
sa. Heti kun nämä esteet oli voitettu pystyimme taas painamaan töitä täy-
sillä, tai ainakin kakkosvaihteella, eteenpäin ja lopputulos oli hieno.*

*Toimiminen yrittäjyhteisön kanssa voi olla hyvinkin haasteellista, kuten
jokainen huomasi kun asiat kariutuivat eikä nopeita vastauksia tullut toi-
meksiantajan puolelta.*

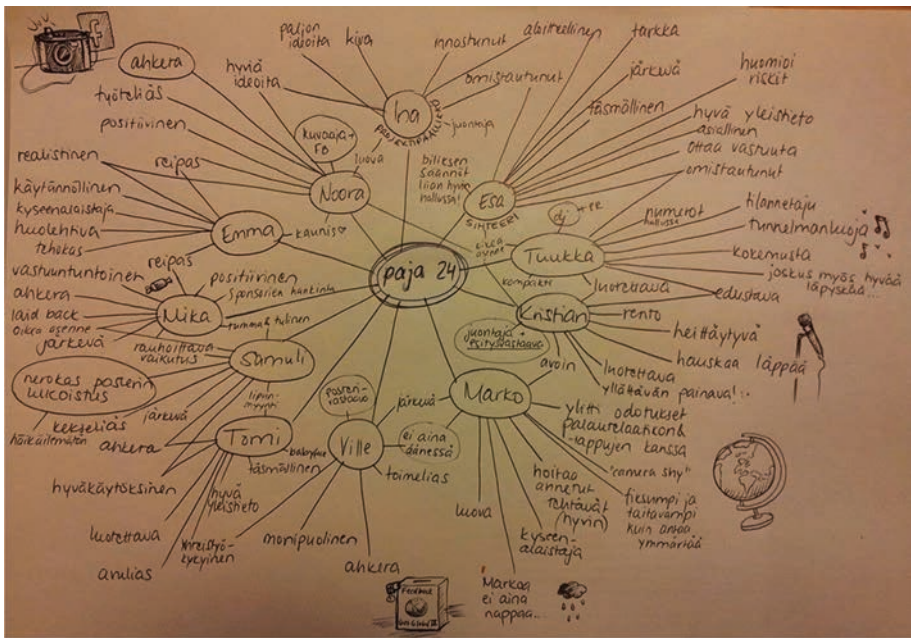
*Toimeksiannon tärkeyttä painotti myös toimeksiantajan edustaja, joka tuli
projektipajan neljännellä viikolla kertomaan, miksi toimeksianto oli an-
nettu ja mitä sillä haluttiin saavuttaa. Viimeistään tässä vaiheessa kaikki
ymmärsivät aiheen tärkeyden ja syyn toimeksiantoon.*

Työelämän asiantuntijat ovat monesti niin kiireisiä, että opiskelijaprojekteissa
yhteydenpito on hankalaa, ja joskus asiantuntijoiden käyttämä kieli voi olla

opiskelijoille vierasta (Melin 2010, 81; Hakkarainen ym. 2005, 43). Ulkopuolisten toimeksiantajien antamiin tehtäviin opiskelijat suhtautuvat usein arvostavammin kuin opettajien tehtävääntoihin, mikä lisää opiskelijoiden motivaatiota tehdä toimeksianto hyvin.

4.3 PROJEKTITYÖSKENTELEN LOPPUVAIHE

Projektipajan loppuvaiheessa posterit olivat jo valmiit ja arvioitu yleisöäänestyksessä, mutta silti pajoissa piti kiirettä paitsi varsinaisen projektitoimeksiantannon tekemisessä myös pajaesityksen valmistelemissä. Pajassa oli tässä vaiheessa opittu tuntemaan pajan jäseniä jo melko hyvin. Esimerkiksi erään pajan projektipäällikkö kuvasi pajakertomuksessa pajansa jäseniä seuraavan mind mapin avulla (kuva 1).

KUVA 1. Projektipäällikön kuvaus pajalaisistaan (Ina Aaltonen, paja 24).

Puolenvälin jälkeen tajusimme, että jos projekti etenee tätä vauhtia, emme saa projektia valmiiksi aikatauluihin mennessä. Tämän jälkeen alkoi vim-mattu loppukiri. Yhdessä päätimme kuitenkin tehdä projektin kunnialla loppuun ja kehitellä oma, huikkea ”loppushow”, joka ilmeni lähinnä Oscarin arvoisena viihdyttävänä esityksenä, Innogaalana. Lienee kaikille selvää, että kiireen tullessa sitä ryhdytäänkin yht äkkiä luovaan ja tuottavaan työhön.

Pubu vedettiin aika lonkalta ja oli vielä vähän epävarma, mutta luotimme siihen, että esityksessä kaikki menee hyvin. Katselimme Monitorissa [auditorio] aika monta esitystä, ennen kuin oli oman esityksen vuoro. Kaikki esitykset olivat tosi hyviä ja muutamasta huomasimme, että asiaan todella oli panostettu ja nähty paljon vaivaa.

KUVA 2. Kohti kilpailua (piirros Kari Kesonen, paja 29).

Videota käsikirjoitettiin, kuvattiin ja editoitiin tuntitolkulla. Kuvauksia tehtiin kolmena eri päivänä kolmessa eri paikassa. Eräs pajalainen mahdollisesti käyttöömmme luokan, jonka taululle sai heijastettua kuvan suoraan ylhäältä päin. Siten pystyimme suorittamaan kuvauksia erilaisia taustoja vasten ilman suunnattomia lavastustöitä. Ainakin kohtaukset, joissa vaikeasti tavoitettava kuusikauppias seikkaili aavikolla ja viidakossa, olisivat olleet vaikeita toteuttaa ilman tätä taulua.

Jokainen toimitti kuvauksiin vaatteita ja muuta rekvisiittaa. Valaistuksia säädettiin kohdalleen pöytälamppuja käyttämällä. Äänen kanssa oli myös omat haasteensa, kameran mikrofoni vaatii yllättävän kovaa puheääntä jo parin metrin päästä kuvattaessa. Editointi tehtiin helposti saatavalla ja opittavalla mutta kohtuullisen kiikkerällä Windows movie makerilla. Lopullinen video kävi vielä kohinanpoistossakin erään pajan jäsenen veljellä. Kolme esiintyjää ja yksi tekniikkamies valmistelivat informatiiviset puheosuudet, valoshowt ja dramaattisen sisääntulonsa ja projekti alkoi olla esitystä vaille valmis. Kaikki osallistuivat videon kuvauksiin ja kaikki myös esiintyvät videolla luontaisista näyttelijätalenteista riippumatta. Video oli toimiva ja sen tukena ollut esitys erinomainen, esitysryhmämme hoiti hommansa finaaliapaikan arvoisesti. Finaalista irtosi lopulta neljäs sija.

Kuten jo todettiin projektipajan huipennus oli ”the esitys”. Esityksen tuli olla hieno ja innovatiivinen – ei siis pelkkää powerpointtia.

Projektin esitys oli melkoinen speaktaakkeli. Päätimme tehdä aiheesta pienen näytelmän, oli jeesusta, koripalloa, musiikkia, tanssia, kuvia, videota ja vaikka mitä. Toivottavasti tästä ei ole mitään todistusaineistoa jäljellä.

Pajatyöskentely oli kestänyt syyskuun alusta joulukuun puoleen väliin saakka. Taulukkoon 2 on koottu tietoa pajojen aikaansaannoksista.

TAULUKKO 2. *Pajojen tuotoksia syksyn 2013 aikana.*

Pajatuotoksia, kpl			
Opintopisteitä	1 551	Videoita	9
Projektisuunnitelmia	45	Tapahtuman järjestämisiä	11
Postereita	45	Kyselyitä haastattelututkimuksia	4
Pajakertomuksia	45		
Pajaesityksiä	45	Opiskelijakillan perustaminen	1
Esitteitä/materiaaleja/ flyereita	6	Tilan parannus	1
Toimintaa TKI -hankkeissa	6	Messuosasto	1
Ulkopuolisia toimeksiantoja	13	Design-reppu	1
Suunnitelmia, kehittämisideoita	12	Innovaatiokompetenssimittauksia, opiskelijaohjaajien saamat omat arvioinnit, opettaja-, itse- ja vertaisarvioinnit, väliraportit	

Rojektista kaikki vaiheet muille pitää esitellä, selostella aikaansaannos, esitellä pajan juoni. Tavallinen powerpointti, helppo sekä simppele valittu on tavaksi, esityksen perustaksi. Treenatakin sitä pitää, sujuvaa solkkaamista kuinka vaihtoon diat menee, osuuko ne kuvat oikein? Mammuttia hermostuttaa, pikkuisen jo kädet tärrää, esitys on kohta juuri, estradille kaikki joutuu.

Vaan hyvin menee esitys, sujuvasti kertoillen.
Kuuntelijat hereillä pysyy, aploditkin vielä saadaan.

Tämän jälkeen mitä vielä? Raportteja iso kasa!
Kukin monta niitä täyttää, jonka jälkeen palauttaa.
Jouluksi on homma valmis, paja loppuun naputeltu.
Siitä palkka pisteinä, järjestelmiin tieto tuotu,
lisäarvo opintielle, monen ammatin yhteistyö.

KUVA 3. Kuvausta pajan loppuvaiheesta (piirros Kari Kesonen, paja 29).

4.4 PAJASSA OPITTUA

Yhteistoiminnallisessa projektioppimisessa oppimistuloksia pitää arvioida vähintään kolmella tasolla. Ensimmäisellä minä-tasolla opiskelija arvioi itse oman oppimistavoitteidensa saavuttamista. Toinen taso on ryhmätaso ja kolmas toimeksiantotasoa. Toimeksiantotasossa on kyse saadun toimeksiannon onnistumisesta. Projektin lopussa opiskelija arvioi reflektoiden omaa ja ryhmän toimintaa, oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Oppimisprosessi on aina sekä yksittäisen opiskelijan että ryhmän oppimisprosessi. (Vesterinen 2003, 86–90.) Myös projektin kuluessa pitäisi tehdä jatkuvasti arviointia. Projektipajan keskivaiheilla jokainen opiskelija oli arvioinut omaa ja ryhmänsä toimintaa väliraportissa. Pajan lopussa opintojakso arvioitiin opettaja-, opiskelijaohjaaja- itse- ja vertaisarvioinneilla. Kuten aiemmin tässä raportissa on jo mainittu, tämä raportti käsittelee kuitenkin ainoastaan pajakertomuksia.

Kurssin eri tavoitteet, kuten ulkopuolisten yritysten kanssa yhteistyö, sekä muu koulun ulkopuolinen toiminta onnistui kokonaisuudessaan hyvin ja jokainen ryhmänjäsen oli yhteydessä eri yritysten edustajien kanssa henkilökohtaisesti, mikä kehitti myös yksilöllistä suorittamista ryhmätoiminnan ohella.

Varmaa on, että kaikki pajamme jäsenet oppivat jotakin uutta tämän opintojakson aikana. Ainakin kaikki varmasti tämän jälkeen tietävät, mistä työhyvinvointi koostuu ja millä sitä voidaan ylläpitää. Myöskin kaikki ovat varmasti oppineet jotakin uutta projektiluontoisesta työskentelystä, sekä varsinkin aikataulutuksesta ja ajanhallinnasta. Pajamme ei ole vielä tämän loppukirjoitelman laatimisaikaan esitellyt tuloksiaan toimeksiantajallemme, mutta se on luvassa tämän pajamme viimeisen viikon aikana. Uskomme että myös toimeksiantajamme on tyytyväinen työpanokseemme ja on varmasti yllättynyt siitä, kuinka monta yrittäjää tavoitimme ja kuinka suurella omistautuneisuudella osallistuimme tähän projektiin.

Mitä minä opin?

- elokuvan tuottamista, ohjaamista, käsikirjoitusta sekä editointia
- flyerien suunnittelua
- rautaisella nyrkillä johtamista (muista sarkasmi!)

- verkostoitumaan entistä paremmin
- kasaamaan hajoilevia ihmisiä
- kehittelemään mielenkiintoisia ideoita ja toteuttamaan ne
- keskustelemaan asiakkaan kanssa, sekä välittämään informaatiota
- menettämään vapaa-aikansa projektipajalle.

Jokainen opiskelija on erilainen oppija, koska hänen aikaisemmat tietonsa ja käsityksensä sekä tapa oppia vaikuttavat oppimiseen. Usein ihmisen on helppo oppia niitä asioita, joista on kiinnostunut. Tämä voi johtua siitä, että niiden yhteydessä hän on tullut luoneeksi hyvin jäsenneiltyjä sisäisiä malleja. Oppimaan oppimisessa olisikin keskeistä kehittää kyky kiinnostua mitä erilaisimmista asioista, mikä antaisi voimia selviytyä myös joskus tylsältä tuntuvista asioista. (Hakkarainen ym. 2005, 203.) Myös projektipajoissa oppiminen ja pajatyöskentely koettiin eri tavoin.

Projektipajakurssia pidettiin toisten toimesta piristysruiskeena ja hyvänä lisänä joskus puuduttavaankin tavalliseen opiskeluun nähden. Osan mielestä kurssi taas tuntui väkisin väännetyltä, myös ohjeiden epäselvyys ihmetytti osaa. Pajan aiheen valitseminen annettujen otsikoiden alta koettiin yleisesti erittäin positiivisena. Aiheen valitseminen mahdollisti kaikkia kiinnostavan tapahtuman järjestämisen ja mielenkiinnon pysymisen koko projektin ajan. Loppujen lopuksi kurssi on varsin hyvä lisä opiskeluihin, koska työelämässä ryhmäytymis-, projektityö- ja ryhmäytötaitoja tarvitaan varmasti.

Ja olemmehan taas yhtä kokemusta rikkaampia ja ongelmanratkaisutaitomme kehittyivät pajan aikana luultavasti täysin uusiin ulottuvuuksiin. Lopuksi voidaan todeta, että aika kultaa muistot. Muutaman vuoden päästä saatamme jopa suhtautua sanoihin ”paja”, ”perjantai-aamu” ja ”opettajaohjaaja” neutraalisti niiden aiheuttamatta sen suurempaa ärsytystä. Aika näyttää. Tunnemme myös jo valmiiksi myötätuntoa seuraavan vuoden pajalaisia kohtaan, mutta jos mekin kaiken sähläämisen keskellä tähän pystyimme, pystyvät varmasti muutkin. Oma esimerkkimme on vain yksi monien joukossa ja ei siis koko totuus. Projektipaja numero yhdeksän

kiittää ja kiittää ja toteaa, että onhan tämäkin yksi tapa varmistua, että opintopisteemme riittävät varmasti kuukausittaiseen opintotukeen.

Onnistumisen tunteita koimme ryhmäytyessämme, hienoa posteria ihaillessamme, uunituoretta vihkoa nuuskiessamme ja ratkiriemukasta esitystä harjoittellessamme. Uskomattomassa show'ssamme tähtireportterimme ja tähtikuvaajamme suorittivat tutkivaa journalismia ja loistavat juontajamme esittelivät mahtavaa tuotostamme: vihkoa.

Projekti oli alusta asti todella haastava, ei ollut niin selvää ”punaista lankaa” jota noudattaa, mutta suoriuduimme mielestäni todella hyvin ottaen huomioon käytettävissä oleva aika muiden opintojen ohella. Projekti oli opettavainen ja oli hyvä idea sekoittaa eri koulutusaloja keskenään.

Useimmissa pajakertomuksissa kerrottiin, että opiskelijat olivat olleet lopussa tyytyväisiä pajatyöskentelyyn ja kokeneet oppineensa erilaisia asioita. Samansuuntaisesti aiemmassa projektipajaa koskevassa opiskelijakyselyssä vuonna 2011 löytyi kolme vastaajaryhmää sen mukaan, miten opiskelijat olivat kokeneet pajassa työskentelyn ja siinä oppimisen. Tuossa kyselyssä 33 % opiskelijoista koki oppineensa paljon ja suhtautui pajaan hyvin myönteisesti, 53 % suhtautui neutraalisti ja 15 % negatiivisesti. Erityisesti katsottiin opitun projektityötaitoja ja sosiaalisia taitoja. (Kairisto-Mertanen ym. 2012, 76) Myös Säynäjäkangas (2006, 109, 115) on todennut tutkielmassaan, että opiskelijat kokivat itseohjautuvien pienryhmien opetusmetodin vaikuttavaksi ja että opiskelijatyytyväisyyden suhteen oli kaksi ryhmää: ne, joilla oli korkea opiskelijatyytyväisyys, ja ne, joilla tyytyväisyys oli keskitasoa. Opiskelijatyytyväisyyden kaksi erilaista ryhmää selittyivät ryhmätyöskentelyllä: onnistunut ryhmätyöskentely johti korkeaan opiskelijatyytyväisyyteen ja epäonnistunut ryhmätyöskentely keskitasoiseen opiskelijatyytyväisyyteen. Suurin osa ryhmässä syntyneistä ilmiöistä (ryhmädynamiikka ja ryhmätyöskentely) koettiin kuitenkin positiivisiksi.

Loput tunnit etenivät viimeisiä tarvittavia asioita selvitellen ja raportteja täyttellen. Ryhmäytyminen, rauha ja rakkaus ovat olleet kantavia teemoja ja niiden saralla ryhmämme on enemmän, kuin onnistunut.

Kun projektipaja alkoi, en pitänyt koko ideasta ollenkaan ja asenteeni olikin sen mukainen ensimmäisenä pajapäivänä. Pienessä kankkussessa silti suuntasin pajaan päin aamukahdeksalta. Ensimmäinen kerta menikin vä-

hän ohi tästä johtuen, mutta jo seuraavan kerran jälkeen asenteeni pajaa kohtaan muuttui. Tästä eteenpäin joka kerta pajatunnit vain paranivat, koska porukka alkoi tuntea toisensa. Perjantain tunneista tuli helpompia, koska porukka uskalsi vapaasti kertoa mielipiteensä ja eivät tuominneet kenenkään mielipiteitä. Loppujen lopuksi ei tämä koko projektipaja niin paha ollut kokonaisuutena :). Tietysti oli kertoja, jolloin perjantaiaamulla kouluun tulo tuntui mahdottomalta ajatukselta. Yleensä näilläkin kerroilla sinne raahauduttiin, eikä sitten enää koulussa niin paljon enää ottanut päähän, että tuli noustua aikaisin.

Mitä opittiin

Pajalaiset saivat tehtäviä hoidettavakseen pienissä porukoissa. Porukoiden sisällä opittiin jakamaan töitä ja tasaamaan työkuormia työtovereiden kesken. Opittiin kantamaan vastuu omasta projektista. Opittiin myöskin se, että sähköposti ensisijaisena tapana selvittää asia, ei ole paras. Kaikkia kannustettiin tarttumaan puhelimeen, tai keskustelemaan suoraan kasvotusten asianomaisen kanssa ja se myös todettiin toimivaksi. Opittiin myöskin, että vaikka oman osuuden hoitaa mallikkaasti, niin lopputulos ei välttämättä olekaan yhtä mallikas. Joten toivotunlaisen lopputuloksen saaminen vaatii jatkuvaa vuorovaikutusta eri tahojen välillä.

Kaikki tieto ei ole kirjassa. Jos jokin asia annetaan selvitettäväksi, sen selvittäminen ei olekaan googlesta etsimistä. Opittiin myös, että yhteiseen tavoitteeseen pääsemiseksi kaikkien panosta vaaditaan. Panos voi olla pieni tai vähäpätöisen tuntuinen, mutta palapeliin tarvitaan jokainen pala, jotta palapelin voi valmiiksi saada. Neuvottelutaitoa varmasti karttui myöskin, kun jokainen pajalainen oli yhteydessä ulkopuolisiin tahoihin. Opittiin toimimaan aikataulun puitteissa ja rajaamaan projektin osia niin, että aikataulut pitävät.

Lopulta kaikki oppivat kantamaan vastuun tai vähintäänkin ymmärtämään, mitä se tarkoittaa. Opetustapa oli mitä mainioin ja varmasti kaikki oppi taitoja, jotka valmentavat työelämään.

Pajan päällikkö huomasi muutamassa yksilössä selkeitä kasvun merkkejä projektin edetessä. Oppimista siis tapahtui oikeasti, sanoisin.

Oppijan yksilöllisyyden, hänen aikaisempien kokemustensa ja sen hetken näkökulman huomioonottamisen merkitystä ei voi olla korostamatta oppimisessa. Eri oppimisen menetelmät tuottavat erilaisia tuloksia erilaisilla oppijoilla. (Eteläpelto 1993, 132.)

Pajakertomusten valossa opiskelijat oppivat etenkin työskentelemään ryhmässä, toimimaan monialaisessa projektissa, sietämään epävarmuutta ja ymmärtämään sen, miten monet seikat vaikuttavat projektin onnistumiseen. Suurinta antia olivat varmaankin saadut onnistumisen kokemukset ja pajatyöskentelyn aikana ryhmäytymisen onnistuessa sen mukanaan tuoma hyvä ryhmädynamiikka.

5 NÄIN ME SEN KOIMME: KOLME PAJAKERTOMUSTA

Seuraavaksi tässä raportissa esitetään kolme opiskelijoiden kirjoittamaa pajakertomusta. Pajakertomukset on kirjoitettu pajatyöskentelyn päättyessä. Pajakertomuksista julkaistaviksi valittiin hyvin kirjoitetut ja mielenkiintoisimmat tarinat ja ne ovat tässä alkuperäisessä muodossaan (pieniä kieliasuun liittyviä korjauksia lukuun ottamatta).

5.1 HALVATUN LOPPURAPORTTI

Mitä tulee mieleen sanasta *projektipaja*? Heti ensimmäisenä jokin hämyinen talli Korvatunturilla, jossa tontut väkertävät pienet nakkisormet verillä lahjoja kapitalistisen yhteiskunnan silmäterille. Samalla iso paha Joulupukki lyö vuosikalla vauhtia hitaampiin tonttuihin ja joulumuori rummuttaa tahtia bongorummuilla. No, ehkä vähän lähti ajatus laukkaamaan väärään suuntaan. Toki kuunnellessani edellisten vuosien opiskelijoilta mielipiteitä sanasta *projektipaja* tuollainen johtopäätös ei ole kovin kaukana. Sullotaan ihanan pieniä ja pyöreäposkisia keltanokkia kolossaalisen kokoiseen Lotto-arvonta-rumpuun ja annetaan pyöriä. En tiedä, valvooko Aulis. Tämän jälkeen jaetaan toisilleen täysin tuntemattomien räkänokkien iloksi vielä aiheita, jotka 95 prosentin todennäköisyydellä eivät kiinnosta kuin 2 promillea noin kymmenhenkisen ryhmän jäsenistä. Lisätään vielä erittäin tarkka seula poissaoloista ja myöhästymisistä. Soppa on valmis. En voisi kuvitellakaan pahempaa kulttuurishokkia äidin peräkammareista sikiäville vellihousuille, jotka astman takia saivat vapautuksen armeijastakin. Ykkösistä ja nolliasta muodostuvan rinnakkaistodellisuuden sijaan tässä roolipelissä ei pysty palaamaan edelliselle tallennuspisteelle, jos meno ei miellytä, ja pahan voimat ympäröivät sinut.

Heräsin hikisenä omaan vaikkerrukseeni, kävin vessassa ja join lasin maitoa. Katsoin kelloa todeten, että saan vielä nukkua hetken ennen herätyskellon seireenikutsua. Sanotaan, että se, mikä ei tapa, vahvistaa. Tämä päässäni pyörien laahustin ensimmäisenä perjantaina projektipajaluokkaamme. Ensin oli yleishölinää auditoriossa ja sen jälkeen menimme varsinaiseen luokkaan. En enää muista, ketkä kaikki olivat ensimmäisellä kerralla paikalla, kymmenestä vain kuusi oli vaivautunut tulemaan. Onnea vaan noiden kolmen poissaolon kanssa hölmöt, ajattelin heti.

Pajan ideana oli siis jakaa eri koulutusohjelmien opiskelijat sekaisin ja muodostaa noin kymmenen hengen ryhmiä toisilleen entuudestaan tuntemattomista opiskelijoista. Meidän ryhmämme kohdalla Lotto-koneessa oli ollut tuhos tai vikasyöttö, sillä peräti kolme meistä oli uljaita rakennusmestariopiskelijoita. Hymyilin omalle vitsilleni ja olin hiljaa. Ensimmäisellä kerralla ei pajan aihetta vielä saatu selville, vaan keskityimme ah-aina-yhtä-riemastuttaviin ryhmäytymisleikkeihin. Kaiken pinnallisen pinnistämisen jälkeen ryhmäleikit olivat ohi. Taisin juuri ja juuri muistaa kaikkien nimet sen jälkeen. Porukka vaikutti kivalta.

Toisella kerralla saimme kuulla aiheen. Olin tyrmistynyt. Tehtävämme on järjestää kuljetusliikkeen virkistyspäivä. Kelasin tuota lausetta päässäni edestakaisin muutaman kerran ja nyökkäsin hyväksyvästi. Ryhmän sisällä aihe otettiin vastaan innostuneesti. Ideoita alkoikin tulla jo jonkin verran. Toki pelkkä aihe ei riitä hyvän tapahtuman järjestämiseen, sillä eihän meillä ollut vielä mitään tietoa siitä, minkälainen firma oli kyseessä. Ensimmäiseksi prioriteetiksi otimmekin firmaan tutustumisen. Sitä ennen piti vielä selvittää virkistyspäivän budjetti. Nykyään kaikki hauska on joko kiellettyä tai julmetun kallista.

Lopulta saimme faktat pöytään. Selvisi, että virkistyspäivään tulisi osallistumaan noin parikymmentä henkeä meidän oman ryhmämme lisäksi. Myös budjetti oli suhteellisen ruhtinaallinen. Jouduin tosin harmikseni hylkäämään ajatukset leijonankesyttäjistä ja TPS:n tanssityöistä. Lopulta päivän ensimmäiseksi kohteeksi valikoitui karting. Sopivilla suhteilla hankittiin bussikuljetus, jolla arvon rekkamiehet kauniimpien puoliskojojensa kanssa pääsisivät kulkemaan yrityksen halleilta radalle ja takaisin. Tämän jälkeen olisi tarkoitus palata halleille, jossa järjestettäisiin visailuja ja kilpailuja, joita seuraisi pitopalvelun tarjoilema ruokailu. Ruokailun jälkeen olisi päivän virallinen osuus ohi, ja virkistyjät jäisivät vielä keskenään saunomaan kevyen kaljoittelun merkeissä. Tässä kohtaa me opiskelijat poistuisimme koteihimme, mikä toisaalta

ei olisi huono asia. Herkimpiä saattaisi nimittäin hirvittää, kun raavas suomalainen mies avaa saunakossun. Nykyäänhän mielensä pahoittaminen ja siitä sosiaalisessa mediassa avautuminen sekä keltaisen median lietsoma roskapostiutisointi on muotia. Emme ottaneet riskiä.

KUVA 4. *Abkeraa puuhastelua pajassa (paja 38).*

Kaikki meni loppujen lopuksi hyvin. Palaute oli positiivista ja kaikki viihtyivät. Olimme myös järjestäneet karting-radalle pientä ohjelmaa ja purtavaa, jottei aika tulisi missään vaiheessa tylsäksi. Lopulta virkistyspäivään osallistui vain rahtusen yli kymmenen yrityksen työntekijää. Olimme kuitenkin suunnitelleet kaiken niin, että se ei järjestelyihin meidän puoleltamme vaikuttanut. Huojennus valtasi ryhmän. Pienen lisästressin toi se, että kyseinen firma oli pajaohjaajan vanhempien omistama. Vitsailimme siitä, miten jokainen haukotus virkistyspäivän aikana laskisi suoraan jokaisen numeroa. Hermostunut hörönauru ryhmämme keskuudessa paljasti vanhan sananlaskun viisauden, miten jokaisessa leikinlaskussakin on aina vähintään puolet totuutta.

En enää pajan loppusuoralla osaa sanoa, miltä tuntui elää pajan alussa ennakkoluulojen kanssa. Viisastelimme pajan esityksessä, että vain kuolleet kalat kulkevat virran mukana. Monista muista pajaryhmistä on kuullut tuskaista kitinää tiukoista poissaolosäännöistä, kuivista aiheista tai muuten vaan tottaalisesta yhdessä tekemisen puutteesta. Toki suomalainen mentaliteetti näin pimenevinä iltoina usein muuttuukin iloisista juhannusjuhlista, joissa päätön elämän rakastaminen johtaa liian usein niihin negatiivisiin tilastoihin ja siihen raavaaseen suomalaisjunttiin, joka laulujen mukaan jouluna ajaa perheen Koskenkorvan voimalla hankeen. Mitään näistä en havainnut meidän kultaisessa pajassamme numero 38. Näin jälkikäteen haluankin korostaa sitä, miten meidän pieni pajasemme toi iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta jokaiseen. Lämmitti viileissä syysaamuissa kuin sellainen pieni hentoinen päivänsäde, joka keväällä ilmoittaa kesän tulemisesta. Voin rehellisesti sanoa, että kivaa oli.

5.2 JUURI OIKEANLAISTA KEMIAA

Once upon a time

Palataan ajassa reilut kolme kuukautta taaksepäin. Tuolloin kauniina ja lämpimänä perjantai-aamuna lähdin kävelemään kohti koulua ja pohdin, mitköhän lukujärjestyksessä perjantain kohdalla lukeva ”Projektipaja” oikein tarkoittaa. Saavuin luokkahuoneeseen ja näin siellä ison pöydän ääressä 10 muuta itselleni entuudestaan tuntematonta ihmistä, ja ensimmäinen käsitykseni heistä oli se, että he tuntevat samaa epätietoisuutta ja hämmästyä kuin minä. Hämmästyä siitä, mitä tämä päivä tuo tullessaan.

Ensimmäisenä ohjelmassa oli tutustumista muihin jäseniin. Opettajatutorimme oli laskenut pöydälle ison kasan valokuvia, jotka esittivät erilaisia asioita. Tehtävänä oli valita yksi kuva, joka kuvastaisi omia tämänhetkisiä tuntemuksia. Muistan valinneeni kuvan, jossa pieni orava istuu puun oksalla nakertaen käpyä. Vertasin omaa senhetkistä olotilaani oravan vastaavaan, koska tunsin itseni yhtä pieneksi ja viattomaksi isossa maailmassa. Jos jokainen projektimme jäsen olisi valinnut kuvan samalla perusteella kuin minä, niin voisin lyödä melko suuresta summasta rahaa vetoa, että nyt kolmen kuukauden yhteisen projektin ja sen yhteydessä vietetyn ajan jälkeen kaikki valitsisivat tällä hetkellä kuvista sen leijonan tai harmaakarhun. Mutta mitä kaikkea tuon matkan varrella tapahtui ja miten pienestä oravasta kasvoi tuuheaharjainen viidakon kuningas?

Tuumasta toimeen

”Projektipaja 24” oli ryhmämme nimi, ja saimme tehtäväksemme järjestää Get Global III -nimisen tapahtuman. Tapahtuman toimeksiantajana oli koulumme Sepänkadun toimipisteen kansainvälisten asioiden -yksikkö, ja ryhdyimme välittömästi järjestämään ikimuistoista ja ratkiriemukasta tapahtumaa. Ensimmäisillä tapaamisilla saimme ohjeeksi kirjoittaa isolle paperille ideoita, mitä tapahtumaan liittyvästä ohjelmasta, paikasta ja muusta mahdollisesta rekvisiitasta tuli mieleen. Projektipäällikkömme kynäkäsi alkoi sauhuta ylikierroksilla siinä vaiheessa, kun opettajatutorimme kehotti kirjoittamaan aluksi kaiken ylös, mitä mieleen tuli, jopa vilskeimmätkin ideat. Ei aikaakaan, kun paperi alkoi täyttyä tempuillevista koirista, risteilystä, Robinista ja jopa itse Ron Mossista.

Aikamme naurettuamme ja vitsailtuamme päätimme loppujen lopuksi järjestää tapahtuman koulumme ruokalassa, ravintola Teknikassa. Tapahtuma oli siis suunnattu Sepänkadun vaihto-opiskelijoille ja myös suomalaisille opiskelijoille. Ensimmäiset suuret huokaukset tulivat tietenkin osalla (lue: kaikilla) siinä vaiheessa, kun ohjeistuksessa kerrottiin tapahtuman olevan ehdottomasti alkoholiton. Kun lopulta tirautimme asian tiimoilta viimeisetkin kyyneleet, tajusimme, että alkoholittomuus olisi pelkästään positiivinen asia, ja koimme nuorina ja vilskeinä miehen- ja naisenalkuina tämän hyvänä mahdollisuutena improvisoida ja käyttää mielikuvitusta hienon ja unohtumattoman tapahtuman järjestämiseksi.

Nauru pidentää ikää

Ennen Get Global III -tapahtumaa olimme pajatapaamisissa yhdessä suunnitelleet ja hioneet tapahtumaa. Tämän lisäksi vastuullamme oli myös muita tehtäviä, kuten markkinointi, posterin teko ja lipunmyynti. Kaiken tämän raatamisen aikana emme tainneet edes huomata, miten hyvin ryhmämme hitautui yhteen, ja kaikki tulivat toistensa kanssa toimeen. Koulun ulkopuolella tapasimme ryhmässä useita kertoja Bar Toimistossa. Tuo kyseinen paikka toimi ryhmäytymisemme sieluna ja synnyttäjänä.

Projektipajamme henkilöiden väliset kemiaat olivat jopa ainutlaatuisia siinä, miten ne kohtasivat toisensa. Kuka vain pystyi heittäämään huulta ihan kenelle vain ja kaikilla oli hauskaa koko projektimme ajan. Tämän positiivisuuden ja huumorilla maustetun tunnelman halusimme ehdottomasti tuoda järjestämäämme tapahtumaan näkyville, ja siinä myös onnistuimme.

Saimme tapahtumasta paljon positiivista palautetta, ja suurin osa positiivisuuden tunteesta oli tullut nimenomaan tapahtuman hauskuudesta ja rennosta meiningistä! Ainoa negatiivinen palaute taisi olla eräältä ryhmämme jäseneltä, joka erittäin mielenkiintoisesta huumorista tunnettuna oli salaa upottanut palauteboksiin lapun, jossa hänen mielipiteensä tapahtumasta oli: ”Paskat bileet ja rumia ämmiä...”. Noh, leikki leikkinä!

Tapahtumaamme olimme järjestäneet sellaista ohjelmaa, että välillä itseäni aidosti harmitti, että olin järjestämässä ja juontamassa tapahtumaa, enkä vierana muiden joukossa. Totta kai oli sydäntä lämmittävää ja mieltä ylentävää nähdä, miten varsinkin vaihto-opiskelijat nauttivat täysin rinnoin tapahtumamme annista. Ohjelmanumeroina oli siis tieto-musavisa, pantomiimiketju ja Alias-ryhmäkilpailu. Varsinkin pantomiimi oli niin huikea speaktaakkeli, että allekirjoittanut melkein ihan oikeasti hyppäsi mikrofonin takaa mukaan peliin!

KUVA 5. *Pantomiimi-haaste sai monet kisailijat pidättämään naurua (paja 24).*

Paljon plussaa, vähän miinusta

Luonnollisesti aina, kun on paljon hyvää, mahtuu sekaan myös huonoa. On kyllä pakko rehellisesti sanoa, että epäonnistumisen hetkiä tai takaiskuja piti ihan kunnolla muistella, eikä siltikään meinannut tulla yhtään, ei edes pienintäkään mieleen. Ensimmäinen mielenkiintoinen kommellus, joka tuli itse tapahtumasta mieleen, oli se, että juuri ennen tapahtumaa meille ilmoitettiin, että ihmisiä kierteleä epätietoisena näköisenä pitkin koulurakennusta. Tämän kuultuamme laitoimme tietenkin heti toimeksi ja määräsimme muutaman tehokkaan ja suuntaa antavan ihmiskyltin ohjaamaan väkeä ruokalaan, joten koirapartiota ei tarvinnut lähettää vieraitamme etsimään. Kaikki sujui muuten suunnitellulla tavalla, ja tapahtuman jälkeen pääsimme porukalla rentoutumaan ja nauttimaan onnistuneen illan jälkeisestä euforisesta tunnetilasta.

KUVA 6. *Vieraat saivat palkinnoiksi mm. upeita Get Global -aiheisia maapallofiguureita (paja 24).*

Tarinan loppu, uuden alku

Hauskoja hetkiä, uusia ystäviä, mieletön tapahtuma ja laadukasta ajanviettoa upeassa seurassa, siinä on kiteytettynä Projektipaja 24. Jokainen ryhmän jäsen antoi oman hienon panoksensa yhteiselle tavoitteelle, ja ryhmän jäsenet kasvoivat reilun kolmen kuukauden projektin aikana pienestä oravasta suureksi ja mahtavaksi leijonaksi. Nämä yksitoista leijonaa murahtelevat varmasti jatkossakin yhdessä hienon projektin jälkeen, itse ainakin toivon ja uskon niin. Tämän kaltaiset mahdollisuudet työskennellä entuudestaan tuntemattomien ihmisten kanssa ovat juuri niitä mahdollisuuksia, joista voidaan kirjoittaa hienoja tarinoita, tarinoita, joita on miellyttävää muistella, kun aika kulta muistot. Joka perjantaina oli aamulla mukavaa saapua paikalle pajatapaamisiin, vaikka torstain opiskelijajapirskeiden runtelemana se saattoi itse kullakin tehdä aavistuksen verran kipeää.

5.3 PIENTÄ LUOKKAHUONEREMONTTIA

Elettiin elokuun viimeistä viikkoa. Eräänä päivänä alkoi koulussa liikkua huhuja, että projektipajojen työryhmät olivat ilmestyneet aulan ikkunaan. Opiskelijat kävivät suurella innolla katsomassa, onko omassa pajassa joku omista kavereista tai edes joku omalta luokaltaan. Toisilla oli, toisilla ei. Jokainen kuitenkin odotti erilaisin tuntein elokuun viimeistä perjantaita, päivää, jolloin paja potkaistaisiin käyntiin.

Perjantai koitti ja ryhmämme joutui raahautumaan koululle jo kukonlaulun aikaan. Alkupuheiden jälkeen ryhmiä alettiin ohjata omiin kotiluokkiin. Paja 7 komennettiin A-siiven atk-luokkaan. Jokainen katseli ympärilleen, minkä näköisiä ihmisiä samassa pajassa on. Luokassa ympärille vilkuilu jatkui. Jotkut olivat päätyneet kavereidensa kanssa samaan ryhmään, toiset eivät. Se ei kuitenkaan haitannut, vaan pieni ujo jutustelu oli jo käynnissä. Opettajaohjaajamme tuli kiireellä luokkaan. Hän vaikutti todella innokkaalta ja jokainen mietti varmasti mielessään, mitä ihmettä tulee tapahtumaan. Opettaja puhui paaluttamisesta ja insinöörijuutuista. Pajamme insinöörit varmasti hykertelivät mielissään ja toivoivat jotain omaan alaansa liittyvää projektia. Jokaisen harmiksi opettaja ilmoitti: ”En ole vielä päättänyt Teidän projektinne aihetta, mutta muutama vaihtoehto on”.

Mitä ihmettä? Jokainen vilkuili ympärilleen. Jouduimme toteamaan, että ei auta muu kuin odotella seuraavaa perjantaita, jos silloin saisimme kuulla aiheen. Useimmat olivat varmaan kuulleet erilaisia kauhutarinoita projekteista. Toivoimme vain saavamme jonkin mielenkiintoisen aiheen, ja niihin eivät lukeudu paalut.

Syyskuun ensimmäinen viikko polkaistiin käyntiin ja toinen pajakerta koitti. Ennen tunnin alkua käytävässä pohdiskeltiin, mikä saattaisi olla aiheenamme. Jokaisen suupielet kääntyivät ylöspäin kuullessamme tulevan projektimme aiheen, jopa niiden, jotka olivat valvoneet erinäisistä syistä hieman myöhään torstai-iltana. Aiheeksi saimme koulurakennuksen vanhan puolen erään tyhjän luokkatilan uudistamisen. Opettajamme lupasi meille täysin vapaat kädet toteuttaa itseämme. Aihe kuulosti mahtavalta verrattuna monien muiden ryhmien aiheisiin.

Ei muuta kuin toimiin. Oppilasohjaajamme alkoi huudella erilaisia rooleja ja kysellä halukkaita. Kaikkien onneksi projektipäällikkö löytyi varsin nopeasti ja kivuttomasti. Loput roolit saatiin jaettua myös hyvässä yhteisymmärryksessä. Kaikki tuntui sujuvan jouhevasti. Ketään ei tarvinnut määrätä mihinkään ryhmään, ja jokainen osallistui heti alussa hyvällä asenteella toteutukseen. Kävimme vielä lopuksi vilkaisemassa uudistettavaa luokkahuonetta, P011:ta.

Ensivilkaisu

Väsyneen oloinen, hieman sekava ihmisrykelmä talsi koulun kaikuisassa rapussa kierreportaita alas. Joukkoamme johti määrätietoisesti pieni, puhelias ja ylitsepursuavan innokas mies. Itse kuljin joukon hännillä. En tuntenut vielä ketään muuta ryhmästämme, sillä en selvinnyt ensimmäiseen tapaamiseen. Rapussa kaikuvien askelten kumiseva ääni jyskytti päässäni kuin tuhat muurimurtajaa Rooman porteilla. Vielä viimeiset askeleet.

Vihdoinkin pääsimme pois rapusta, tulimme pitkään kapeaan ja matalaan käytävään. Legendan mukaan tämä on juuri se käytävä, joka kulkee mystisen madonreiän läpi ja johtaa vanhaan koulurakennukseen, toiselle puolelle Sepänkatua. Seinillä oli jonkin sortin taideteoksia. Värikkäitä, puusta veistettyjä kaarevia kuvioita, ovaaleja sisäkkäin, mystisiä muotoja. Ainakin niiden sanoma oli mysteeri meille... Muistan jonkun todenneen hieman kalpeana ”muotoilijoiden töitä”. Käytävän päässä odottivat jyrkät ja vaarallisen näköiset portaat. En tiennyt, selviäisinkö kompastumatta.

Selvittyämme pois käytävästä ja ylös hengenvaarallisista portaista aukeni näkökenttäni avara, rauhallinen tila. Se oli ensimmäinen avara tila sitten koulun aulan. Urhea joukkomme jatkoi uuvuttavaa vaellustaan läpi tämän mahtavan salin. Kiersimme valtaisan tolpan huoneen keskellä, jonka takaa paljastui sokaisevasti hohtava, mutta silti niin seireenimäisen viehättävä juoma-automaatti. Kylmän rauhallisesti ohitimme sen ja katosimme taas käytävien sokkeloverkostoon.

Emme harhailleet enää tuntiakaan, kun johtajamme jo hihkaisikin riemukkaasti: ”Tässä se on!”. Hän kaivoi takataskustaan lompakon, asetti sen oven sensorille, ja kuin ihmeen kaupalla lukko narahti auki. Katsoimme hetken hiljaa toisiamme. Ryhmänjohtaja asetti kätensä oven kahvalle samalla, kun pyyhkäisi hikikarpalon otsaltaan. Kahva alas, kevyt nykäisy, ja ovi aukeni sarranat kirskuen. Oven auetessa sen raosta pöllähti ruskeanharmaa pölypilvi ja minulle tuntematon haju levisi sokkeloisille käytäville. Oli selvää, että huoneessa ei oltu käyty vuosisatoihin. Emme tienneet mitä odottaa, jokainen oli varautunut pahimpaan. Oven takana saattoi odottaa helvetin portit, kultainen valtakunta tai mitä tahansa siltä väliltä.

Taskulampun etsiminen vei tuskallisen kauan, huoneessa oli säkkipimeää emmekä tienneet, mitä meitä oli vastassa. Jos pimeydestä nyt hyökkäisi jokin, olisimme pulassa. Vihdoinkin joku löysi taskulampun ja ojensi sen ryhmän johtajalle, joka kurkisti sisään kauhuissaan. Hien valuessa hänen otsaltaan hän vilkuili hermostuneesti joukkoamme ja totesi: ”Naiset ensin”, ojentaen taskulampun tärkein käsin viereiselle vaaleatukkaiselle neitokaiselle, joka oli valittu projektipäälliköksi. Vaaleatukkaisen naisen johdolla hiippailimme sisään kauhusta kankeina. Huoneesta levinnyt outo haju voimistui ja voimistui askel askeleelta. Eteinen oli tyhjillään, joukkomme hermostunut huohotus ja tärkevät äänet kaikuivat betonisessa kammiossa. Projektipäällikkömme johdolla kuljimme massiivisen holvikaaren alta ympärillemme valppaasti vilkuillen. Onneksemme emme löytäneet huoneesta mitään muumimörköä pahempaa, vain kasan vanhaa romua. Jännitys raukesi ja ryhmämme huokaisi helpotuksesta.

Aistini aukenivat ja aloin tehdä havaintoja huoneesta. Huone oli matala, katto aaltoili juuri ja juuri päidemme yläpuolella. Ikkunat olivat pienet ja omituisen korkealla. Niistä näkyi ohi kiitävien ihmisten jalkoja, olimme siis juuri katu-tason alapuolella. Kurkistin ulos ikkunasta ja näin Luostarinkadun. Legenda on siis totta. Katselin ympärilleni, huone oli ilmeisesti entinen luokkahuone.

Vanhoja tuoleja, jotka eivät kestä istumista halkeamatta, vanhoja pulpetteja, kirjoja, opetusvälineitä, kahleita, ja taisi siellä joku opettajakin nurkassa levätä. Osassa pulpeteista näkyi syviä hakkautumia, kun kurittomia oppilaita oli karttakepin kanssa sivallettu sormille. Huoneessa oli myös kasoittain pölyä, uskoisin pienimpien puuesineiden hajonneen tomuksi oven avaamisen aiheuttamasta ilmanpaineen vaihtelusta.

Ensijärkytyksestä selvittyämme aloimme heti ideoida ja pohtia erilaisia ratkaisuja huoneen sisustamiseksi. Sovimme, että tulevan viikon aikana jokainen uhraa hieman aikaa ajatustyölle ja visioi, mihin tarkoitukseen huone kunnostetaan. Ei muuta kuin luomaan täydellistä luokkahuonetta ja odottamaan projektipajan seuraavaa kertaa.

Suunnitelmat ja niiden muutokset

Monet seuraavat projektipajatunnit kuuluivatkin huoneen suunnitteluun. Mil-lainen huoneesta tehtäisiin? Mihin tarkoitukseen se tulisi? Entä kenen käyttöön se tehdään? Ja ennen kaikkea, paljonko meillä on rahaa huoneen toteuttamiseen?

Kuten olimme sopineet, kaikki olivat ideoineet ja pohtineet pari erilaista ideaa huoneen toteutuksesta seuraavaksi kerraksi. Ideoita oli jos jonkinmoisia, ja tilasta ehdotettiin rakennettavaksi mm. kokoustilaa, oleskelutilaa ja opiskelutilaa. Mielestämme pääasia kuitenkin oli, että tilan tulisi olla viihtyisä. Myös opettajaohjaajallamme oli omat näkemyksensä asiasta, joten päädyimme suunnittelemaan tilasta monikäyttöistä ja hyvin muokattavissa olevaa tilaa, jossa on mahdollista pitää kokouksia ja opiskella samalla, kun ottaa rennosti. Tilan tulisi ennen kaikkea olla viihtyisä ja miellyttää silmää, mutta samalla sen tulisi olla täysin pätevä kokoustila, jossa on valmiudet pitää vaikka minkä mittakaavan istunto tarpeen vaatiessa.

Tavoite oli nyt siis tiedossa, vaan entäpä toteutus? Pienestä tilasta pitäisi muovata kaiken kattava ja nerokkuudellaan häikäisevä superhuone. Ei ole helppo tehtävä, challenge accepted! Aloimme selata eri huonekaluliikkeiden sivuja ja etsiä kuumeisesti mahdollista kalustoa sekä miettiä niiden asettelua. Soitimme vielä Turun kaupungille kysyäksemme, mitä huoneelle saa ja ei saa tehdä. Kaupungin antamat ohjeet osoittautuivat jopa Pohjois-Korean perustuslakia-kin tiukemmiksi. Seiniin ei saa kiinnittää mitään. Ei saa maalata, mitään ei saa irrottaa eikä mattoja saa laittaa, ettei siivoojalle tule paha mieli. Verhot ei-

vät saa koskea pattereita. Ainoa positiivinen asia oli se, että laminaattilattian asentaminen sallitaan, toki siihenkin liittyi tuhansia ehtoja, joista ei tässä sen enempää.

Useiden tuntien netin selaamisen, tarjouksien etsimisen, tuhansien puhelinsoittojen ja tuntikausia kestäneen Ikeassa harhailun jälkeen meillä alkoi olla mielikuva valmiina. Ensimmäinen valmis suunnitelma huoneesta oli ihastuttava. Muhkeat sohvamoduulit, tynnyripöytä, baaritaso ja jakkarat, laminaattilattia sekä erinäisiä toinen toistaan upeampia sisustuselementtejä. Ja ajatelkaa, hintakin oli vain 3 000 euroa!

Rahahuolia...

Loisteliaan suunnitelman laatimisen jälkeen tuli rivakasti seinä vastaan. Ongelmana oli raha, tai sen puute, kuten niin monen pajalaisen päivittäisessä elämässä. Koulun antaman remonttibudjetin suuruutta odoteltiin kuin kuuta nousevaa, kunnes viikkojen kuluttua opettajaohjaajamme raotti hieman tunnelimme päässä olevaa valoa peittävää sermiä. Joku isokenkäinen olisi tulossa kuulemaan raskaan aivotyöskentelymme hedelmistä. Tapaamispäivän aamuna pajamme kollektiiviset pöksyt olivat revetä riemusta. Tänään kuuluisimme ruhtinaallisista rahavarainnoista, jotka saisimme käyttöömmme.

Herra Isokenkäisen saapuessa olimme pakahtua jännityksestä. Suunnitelmas-ta oli laadittu häikäisevä PowerPoint-esitys, ja suunnitelman esittelijätkin oli saatu verta ja suolenpätkiä räiskyvän yhteenoton jälkeen valittua. Pettymys oli hienoinen, kun rakkaudella laaditun ja esitetyn esityksen jälkeen meille selvisi, että Isokenkäisen kengät eivät loppujen lopuksi ilmeisesti olleetkaan kooltaan riittävät. Poliitikassa varmasti kyvykäs rahasampomme ei osannut sanoa budjetista juuta eikä jaata. Sen kuitenkin saimme selville, että noin 3 000 euron budjettimme tuntui miehestä valtaisalta. Hommiin siis.

Karsimaan lähdettiin rankalla kädellä, ja ensimmäistä kertaa päätimme myös ottaa ohjaajaopettajamme näkemykset sisustuksesta huomioon. Kolkon koulurakennuksemme keskelle luotavasta seesteisyyden keitaasta tuntui tulleen vain kaukainen haave. Uuden, halvemman sisustuksen suunnittelu oli haastavaa, mutta ennen kaikkea hermoja raastavan turhauttavaa, sillä emme tienneet lainkaan, millaisen budjetin arkun päällä istuvat massikeisarit meille soisivat.

3 000 euron budjetti oli liikaa, mutta sitä meille ei kerrottu, mikä olisi sopivasti. Villien huhujen mukaan edellinen paja, joka oli jotakin huonetta sisustanut, oli saanut jopa ruhtinaalliset sata euroa rahoitusta. Tästä siis voisimme päätellä, että budjettimme olisi mitä tahansa satasen ja alle kolmen tonnin välillä.

Pajasihteerimme osoittautui kuitenkin lähes rajattomassa luovuudessaan projektimme pelastajaksi luomalla kuin tyhjästä toinen toistaan uskomattomamman upeita pienen budjetin suunnitelmia vieläpä useamman kappaleen. Projektimme oli hetkissä lyöty alas taivaista ja nostettu uudestaan entistä uljaampaan loistoon. Uusi suunnitelma meni läpi kertalyönnillä, ja pääsimme vihdoin puurtamaan konkreettisemmin, josta etenkin miniyhteisömme rakennuspuolen väki oli enemmän kuin innoissaan.

Ghettoluukusta olohuoneeksi

Yhtäkkiä niin psyykkisesti raastava mutta fyysisesti leppoisa projektimme loikkasi katolleen. Perjantain kokoontumisistamme alkoi katoilla väkeä noutamaan rekkalasteittain tarvikkeita salaperäisistä sijainneista. Nämä tarjousrysäät (mustat markkinat) lienee parempi jättää pienemmälle huomiolle, joten loikatkaamme kertaheitolla aamuun, jolloin löysimme yllätykseksemme huoneestamme lattian. Siis oikean lattian. Olohuoneen lattian. Raksaajiamme olivat asentaneet yön pikkutuntien aikana upean, lämpöä huokuvan laminaattilattian vanhan, asbestia pursuavan vankisellin lattiaa muistuttavan lattian päälle. Ryhdyimme välittömästi kuvaamaan lattiaa, ja asennus olikin taltioitu jo yön aikana esitystä varten.

Verta, hikeä ja kyyneleitä vuodattanut ja epäinhimillisiä tuntimääriä valvonut rakennustiimimme sai viimein urakkansa päätökseen. Kun kävin aamulla vilkaisemassa huonetta, tämä riutuneen ja väsyneen oloinen joukko haahuili käytävässä minua vastaan kuin zombilauma, ja heidät oli aika päästää lepäämään. Kun huoneen lattia oli kunnossa, oli taas aika tehdä ristiretki Ikeaan noutamaan tarkoin valikoituja huonekaluja. Soitimme opettajaohjaajallemme ilmoittaaksemme tulevasta Ikea-reissusta ja kyselläksemme, mihin laskun voi lähettää. Kävikin ilmi, että opettajaohjaajamme vaati olla henkilökohtaisesti mukana matkassa vartioimassa koulun kuitenkin niin vähäisiä kultahippusia. Koska hän on kiireinen mies, päätimme katsoa huonekaluja seuraavalla viikolla.

Samaan aikaan posteriryhmässä...

Ei pidä unohtaa, että samaan aikaan, kun tyhjää toimittava sisustusporukka ihmetteli ja kikkaili sisustuksen parissa, posteriryhmä teki vaativaa aivotyötä kuormittaen harmaita aivonystyröitään lähes räjähdyspisteeseen. Näin saatiin aikaan häikäisevä posterit, jonka rinnalla muut posterit näyttäisivät nelivuotiaan simpanssin töherryksiltä. Kovasta työstä huolimatta posterimme ei pärjännyt posterikilpailussa, vaikka omasta mielestämme se olikin nerokkuudellaan häikäisevä. Olimme omasta mahtavuudestamme sokaistuneina aliarvioineet kilpailijamme.

Odotellessa

Kun odottelimme pääsyä Ikeaan, oli korkea aika ruveta kasaamaan pajan esitysvideota. ”Onko kellään ideoita?” -lausetta seurasi pitkä ja tuskallinen hiljaisuus. Voin vaikka vannoa, että kuulin, kuinka jokaisen pajalaisen pää kumisi tyhjiyttään ideoista. Ei juntsuige, tähän on innovaatioakatemia, kyllä me nyt jotain keksimme! Sitten se iski, kuin salama kirkkaalta taivaalta. Pientä pintaremonttia, tai pikemminkin pientä luokkaremonttia!

Muutaman mallipätkän Youtubesta katsottuamme aloimme suunnitella omaa sisustusohjelmaamme. Kädenvääntökilpailun tuloksena saimme ohjelmaamme myös innokkaat näyttelijät. Kamera, kuvaus, käy! Kamerat surisivat ja uskomaton näyttelijätiimimme teki elokuvateollisuuden historiaa Oscarin arvoisella esiintymisellään, puhumattakaan käsikirjoituksesta ja ohjauksesta.

Vihdoin pääsimme myös hakemaan Ikeasta huonekalut, ja luonnollisesti kamera rullasi sielläkin. Ja vihdoin koitti se pajaperjantai, kun pystyimme pitämään projektipajan omassa sisustetussa tilassamme. Projekti oli käytännössä valmis. Enää videon editointi, esitys ja loppukirjoitelma. Editoinnin otti vastuulleen uskottu ja rakastettu sihteeri-atk-velhomme. Kymmeniä editointitunteja myöhemmin ratkiriemukas sisustusohjelmamme oli valmis. Kun esityspäivä viimein koitti, oli aika esittää videomme. Videomme ei kuitenkaan kaikkien pettymykseksi toiminut Monitori-salissa. Muistan jonkun yleisön joukossa todenneen melankoliseen äänensävyyn ”Voi p*****”.

Nyt otti ohraleipä, video ei toimikaan. Itse katselin turvallisesti yleisön joukossa, kun paniikki nousi koko yleisön edessä seisovien ystäväni kasvoille. Oli aika tehdä jotakin. Menimme itsekkin yleisön eteen tukemaan kärsiviä

ystäviämme, ja yhdessä aloimme korjata tilannetta. Onneksemme ansioitunut videomme ohjaajatar otti tilanteen haltuun niin kuin vanhan alikersantin kuuluukin ja pelasti tiimimme tältä nololta mokalta. Kyllähän siinä muutkin yrittivät jotain mumista, mutta kunnia esityksen onnistuneesta pelastamisesta kuuluu tälle neitokaiselle.

Esityksen jälkeen

Pettymysten täyteen esityspäivän jälkilöylyjen jälkeen kävelin kädet taskussa häviöimme tunnustaneena kohti rakkaudella puurtamaamme kodin korviketta ja huomasin hämmästyksekseni ovelle muodostuneen jonon. Aloin kaivaa taskustani kännykkää, huoneessa on oltava ruumis. Onko se ensimmäisellä kierroksella havaitsemamme jo hieman sammaloitunut opettaja?

Käytin säälimättä kyynärpäitani tunkiessani katsomaan, mikä tragedia olikaan rakkauden kappeliämme kohdannut. Järkytyin, kun näin, että sohvat olivat täynnä lorvivia hyypiöitä pelaamassa backgammonia. Tunsin raivon kuplivan sisälläni. Kuka ihmishylkiö kehtaa jyuystää purkkaa rakentamassamme rauhan temppelissä? Ilmeisesti katastrofin kohdannut esityksemme olikin jymymenestys huoneen markkinoinnin kannalta. Perkele. Mihin nyt muutan kämpän mennessä alta loputtomien pajabileiden takia? Spotistani tietävät nyt muutkin. Sitä paitsi meillähän oli projektipajan kokoontuminen alkamassa täällä! Kaivoin salamana nurkasta valmiiksi teroittamani kepin, jota käytin aseena tyhjentääkseni estradin. Verijäljet siivottuani päästin loput pajastamme sisään. Kerrottuani havainnoistani koko poppoo oli järkytyksestä valkoinen. Huone olisi sittenkin pitänyt pitää vain meidän välisenä salaisuutenamme. Noh, myöhäistä se on nyt. No good deed goes unpunished.

KUVA 7. *Pajan kunnostama tila (paja 7).*

6 LOPPUPÄÄTELMIÄ MATKASTA PROJEKTIPAJOIHIN

Tänä päivänä ollaan varsin yksimielisiä siitä, että ammatillisessa koulutuksessa tulisi antaa opiskelijoille sellaisia valmiuksia, että he työssään kykenevät ja haluavat oppia uutta samalla, kun ovat valmiita ratkaisemaan luovasti erilaisia ongelmia yksin ja yhdessä. Suomalaiselle työelämälle usein tutut ongelmat eli yhteistyökyvyttömyys, joustamattomuus ja rakentavan palautteen vähäisyys tai puute, saattavat myös uusilla opiskelun muodoilla vähentyä (Lonka & Paganus 2004, 251). Innovaatiopedagogiikan perusajatuksena on, että valmistuvat opiskelijat jo opiskeluaikanaan oppivat ja harjaantuvat uutta luoviin ja toimintaa uudistaviin työtapoihin. Projektipaja on yksi innovaatiopedagogiikan toimintatapa. Projektipajoissa opiskelijat työskentelevät monialaisissa pajoissa työstäen erilaisia projekteja. Tässä raportissa on käsitelty projektipajoja, niiden toimintaa ja niissä tapahtuvaa oppimista opiskelijoiden kirjoittamien pajakertomusten pohjalta.

Mielenkiintoista on, että pajatyöskentelylle opetusmenetelmänä tunnutaan asetettavan eri tahoilla kovemmat vaatimukset kuin perinteiselle luokkaoppimiselle. Projektipajatyöskentelyä arvioidaankin monin tavoin keskiverto-opintojaksoja huomattavasti tarkemmin. Myös Drake (2010, 97) on todennut, että projektioppimista pitää erikseen perustella ja todistella opiskeluyhteisössä. Pajatyöskentelyssä erilaiset ohjaajien yhteiset tapaamiset ja toimintakonseptin kehittäminen yhdessä opiskelijoiden kanssa myös poikkeaa valtaosasta opintojaksoja.

Pajakertomusten perusteella opiskelijoiden suhtautuminen pajatyöskentelyyn vaihteli, mutta pajan loppuvaiheessa valtaosassa pajoja koettiin opitun monia sellaisia asioita, joita ei tavallisilla opintojaksoilla opi. Pajat suoriutuivat projekteistaan hyvin ja olivat selvästi ylpeitä aikaansaannoksistaan. Myös epävarmuuden ja epäonnistumisenkin sietokykyä opittiin. Usein epäonnistumisista jopa opitaan eniten. Ensimmäiset projektit eivät välttämättä aina tuota suuria oivalluksia, mutta ne antavat opiskelijalle hyvää pohjaa tutkimus- ja kehitys-

toimintaa sekä työelämää varten. Kuten Drake (2010, 96) toteaa, jotkin projektit tai niiden osat tullaavat myös epäonnistumaan hyvästä suunnittelusta huolimatta.

Eriyisen merkittävää opiskelijoille näytti olevan ryhmän toiminta ja oman ryhmän merkitys. Hieman yllättävää oli se, kuinka merkittäväksi ja etenkin alussa jopa pelottavaksi asiaksi kolmen opintopisteen pajatyöskentely ja projekti koettiin. Ohjaajien tulisikin muistaa tämä seikka, koska projektit työtapana voivat olla ohjaajalle itselleen hyvin tuttua toimintaa.

Pajatoiminnan onnistumisessa tärkeä rooli on opettaja- ja opiskelijaohjaajilla. Ohjaaminen näyttää pajakertomusten perusteella onnistuvan eri ohjaajilta hieman eri tavoin. Osalle ohjaajista työtapana on ehkä siinä mielessä uusi, että ohjaajan rooli on olla nimenomaan oppimisprosessin eikä sisällön ohjaaja. Pajatyöskentely on parhaimmillaan sekä opettaja- että opiskelijaohjaajille myös oppimisprosessi. Opiskelijaohjaajien toimintaa ei kertomuksissa juuriakaan kommentoitu varmaan siksi, että opiskelijat tiesivät ohjaajia koskevasta erillisestä arvioinnista.

On ilmeistä, että pajatoiminnan kehittämiseksi on syytä edelleen panostaa ohjauksen kehittämiseen. Tällaisissa työtavoissa tulisi olla jatkuvaa arviointia, jossa eri toimijat saavat itselleen palautetta, jonka pohjalta voi vielä tehdä korjaavia toimenpiteitä. Oman toiminnan reflektointi on tärkeää. Vaikka opiskelijat olivat tehneet henkilökohtaisen väliraportin oppimisestaan ja pajan toiminnasta, pajakertomuksista ei ilmennyt sitä, oliko niiden pohjalta käyty keskusteluja ja esimerkiksi ryhdytty joihinkin toimenpiteisiin. Joskus myös oletetaan, että kaikki opiskelijat osaavat ennestään ryhmätyön eikä heitä siksi huomata tarpeeksi opastaa siihen.

Ohjauksessa hyvän ja kannustavan ilmapiirin merkitys on suuri. Selvää on, että pajat erilaisine opiskelijoineen ja persoonineen ovat olleet myös hyvin erilaisia, joten ohjauksen vaatimuksetkin ovat vaihdelleet. Opettajaohjaajalla on ollut kolme pajaa ohjattavanaan, ja pajakertomusten perusteella opiskelijoiden kokemukset ovat voineet olla hyvinkin erilaisia eri pajoissa. Projektipäällikön rooli pajassa on ollut myös merkittävä. Paja-aiheissa on ollut laaja kirjo. Kertomuksista sai sellaisen käsityksen, että aluksi tylsältä tai vieraalta tuntuva aihe tuntui muuttuvan ihan hyväksi aiheeksi pajantyöskentelyn edetessä.

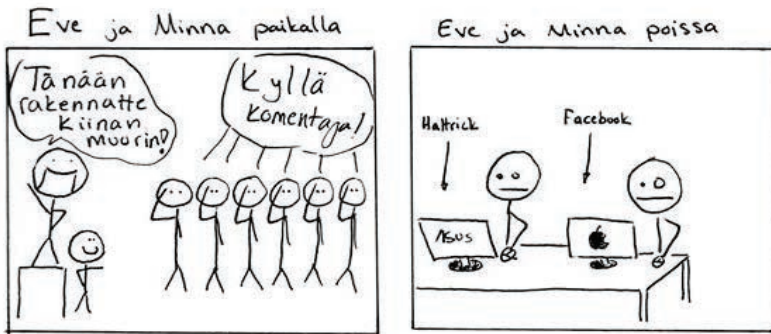
Uudet koulutusratkaisut asettavat haasteita myös oppimisen tutkijoille. Työelämän muutosvauhti kuitenkin monesti edellyttää koulutusorganisaatioilta

ratkaisuja, ennen kuin oppimisen tutkijat ehtivät niitä tuottaa. (Kauppi 2004, 208.) Koulutuksen kehittämisessä merkitsevässä asemassa ovat opettajat. On syytä kunnioittaa opettajien asiantuntemusta ja kokemuksen tuomaa tietotaitoa. Opettajien kannattaa rohkeasti kokeilla ja vähitellen kehittää uusia oppimisen muotoja. Myös opettajan työssä jaksaminen ja työn mielekkyyden säilyttäminen vaatii ajoittaista itsensä ylittämistä ja uuden oppimista ja kokeilemistä. Osa muutoksista liittyy opettajan uudenaikaiseen rooliin oppimisen ohjaajana nopeasti kehittyvässä maailmassa. (Hakkarainen 2005, 15.)

Tulevaisuudessa on arveltu monien ammattien häviävän ja hämärtyvän, koska ammattitaidot muuttuvat voimakkaasti. Ammattien muuttuminen ja yleistyminen ammatin vaihtaminen hankaloittavat myös ammatillisen identiteetin syntymistä ja vahvistumista. Jatkossa ehkä ammatillinen identiteetti ei niinkään rakennu minkään ammatin tai työn ympärille, vaan osaamiselle. Ammatilliselle koulutukselle tämä asettaa omat haasteensa. (Stenström 1993, 35–42.) Korkeakoulutuksen tehtävä on antaa opiskelijoille työkaluja, joilla he voivat rakentaa työelämässä tarvittavaa osaamista ja myös ammatti-identiteettiään entistä joustavammaksi.

Eihän tämä raportti vielä loppunut! Lopuksi sama teksti lyhyesti ja ytimekkäästi kuvin, jotka kertovat pajastamme enemmän kuin tuhat sanaa:

PROJEKTIPAJA 10: Näin se tapahtui

Oskari tekee posteria...

Normiperjantau

KIITOS!

KUVA 8. Pajan ryhmädynamiikkaa (piirros Kaisa Katajisto, paja 10).

LÄHTEET

- Aho, S. & Mäkiäho, A. 2013. Organisaatioiden ja työn dynamiikka työnantajien näkökulmasta. Meadow-tutkimuksen I väliraportti. Tekesin katsaus 299/2013. Helsinki: Tekes.
- Brooks, I. 1999. Organisational Behaviour. Individuals, Groups and the Organisation. Beccles: William Clowes Ltd.
- Drake, M. 2010. Tutkimus- ja kehittämishankkeitten integrointi opetukseen. Teoksessa T. Toivola (toim.) Yhdessä tekemällä. 11 tapaa linkittää T&K ja oppiminen. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, 85–98.
- Eteläpelto, A. 1993. Oppijälähtöiseen osaamisen kehittämiseen. Teoksessa A. Eteläpelto & R. Miettinen (toim.) Ammattitaito ja ammatillinen kasvu. Helsinki: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen 25-vuotisjuhlaulkaisu, 109–135.
- Hakala, A. & Hakkarainen, S. 2010. Oppiminen palvelutuotannossa – nopeat innovaatiopalvelut. Teoksessa T. Toivola (toim.) Yhdessä tekemällä. 11 tapaa linkittää T&K ja oppiminen. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, 35–43.
- Hakkarainen, K.; Bollström-Huttunen, M.; Pyysalo, R. & Lonka, K. 2005. Tutkiva oppiminen käytännössä. Matkaopas opettajille. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Harjulahti, E. & Metsävuori, L. (toim.) 2010. Miten mitoitus, onnistuiko oppiminen? OPMITKU-hankkeen loppuraportti. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 97. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Helakorpi, S. 2001. Innovatiivinen tiimi- ja verkostokoulu. Tampere: Tammi.
- Hyrkkänen, U. 2011. Uutta luovan oppimisen tavoite harjoittelun ja opinnäytetyön integraation perusteena. Teoksessa M. Siitonen (toim.) Harjoittelusta opinnäytetyöhön. Nykytilan ja mahdollisuuksien kartoitus. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 121. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 8–17.
- Juva, K. & Hynynen, A. 2011. Oivallus-loppuraportti. Helsinki: Elinkeinoelämän keskusliitto.

Kagan, S. & Kagan, M. 2002. Rakenteellinen lähestymistapa. Teoksessa P. Sahlberg & S. Sharan (toim.) Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy, 24–47.

Kairisto-Mertanen, L. 2012. Tavoitteena innovatiivinen ammattitaito. Teoksessa H. Lappalainen; A. Lehto & T. Penttilä (toim.) Yrittäjyyden jäljillä, työelämän poluilla. Innovaatiopedagogiikka ja yrittäjyys Turun ammattikorkeakoulussa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 139. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 10–14.

Kairisto-Mertanen, L.; Räsänen, M.; Lehtonen, J. & Lappalainen, H. 2012. Innovation pedagogy – learning through active multidisciplinary methods. Revista de Docencia Universitaria. REDU. Monográfico: Buenas prácticas docente en la enseñanza universitaria. 10 (1), 67–86. Luettavissa <http://red-u.net/redu/index.php/REDU/issue/view/66>

Kauppi, A. 2004. Työ muuttuu – muuttuuko oppiminen? Teoksessa P. Tynjälä; J. Välimaa & M. Murtonen (toim.) Korkeakoulutus, oppiminen ja työelämä. Jyväskylä: PS-kustannus 187–212.

Kettunen, J.; Kairisto-Mertanen, L. & Penttilä, T. (2013) Innovation pedagogy and desired learning outcomes in higher education. On the Horizon Vol: 21, Issue: 4, 2013, 333–342.

Kohonen, V. 2002. Yhteistoiminnallisuus oppimiskulttuurin muutoksessa. Teoksessa P. Sahlberg & S. Sharan (toim.) Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy, 24–47.

Koppinen, M. & Pollari, J. 1995. Yhteistoiminnallinen oppiminen, tie tuloksiin. Juva: WSOY.

Kotila, H. 2003. Oppimiskäsitteet ammattikorkeakoulutuksessa. Teoksessa H. Kotila (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita Prima Oy, 13–23.

Lonka, K. & Paganus, N. 2004. Ongelmalähtöinen oppiminen työelämään valmentajana. Teoksessa P. Tynjälä; J. Välimaa & M. Murtonen (toim.) Korkeakoulutus, oppiminen ja työelämä. Jyväskylä: PS-kustannus, 237–254.

Melin, K. 2010. Yritysklinikka T&K-toiminnan ja opetuksen integraation muotona. Teoksessa T. Toivola (toim.) Yhdessä tekemällä. 11 tapaa linkittää T&K ja oppiminen. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, 71–84.

Minkkinen, J.; Aho, S. & Mäkiäho, A. 2013. Organisaatioiden ja työn dynamiikka työntekijöiden näkökulmasta. Meadow-tutkimuksen II väliraportti. Tekesin katsaus 300/2013. Helsinki: Tekes.

Mullins, L. 1999. Management and Organisational Behaviour. Essex: Pearson Education, Inc.

- Murtonen, M. 2004. Motivaatio ja työtä koskevat käsitykset asiantuntijaksi kehittyemisessä. Teoksessa P. Tynjälä; J. Välimaa & M. Murtonen (toim.) Korkeakoulutus, oppiminen ja työelämä. Jyväskylä: PS-kustannus, 77–90.
- Niittymäki, S. & Seppälä-Kavén, U. (toim.) 2012. Innovatiivista ammattitaitoa monialaisista oppimisprojekteista. Pajaohjaajan käsikirja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 71. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Nurmio, A. & Turkki, T. (toim.) 2010. Elinvoimainen Suomi. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Raportti. Helsinki: Recommended Finland Oy.
- Penttilä, T.; Kairisto-Mertanen, L.; Putkonen, A. & Lehto, A. (eds.) 2013 Innovation Pedagogy – a strategic learning approach for the future. Teoksessa A. Lehto & T. Penttilä (eds.) Pedagogical Views on Innovation Competences and Entrepreneurship – Innovation Pedagogy and Other Approaches. Reports from Turku University of Applied Sciences 171. Turku: Turku University of Applied Sciences, 11–23.
- Piekkari, U. & Repo-Kaarento, S. 2002. Yhteistoiminnallinen oppiminen yliopistossa. Teoksessa P. Sahlberg & S. Sharan (toim.) Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy, 308–326.
- Pirilä, K. & Konkka, J. 2013. Innovaatiotoiminta. Teoksessa U. Vehkaperä; K. Pirilä & M. Roivas (toim.) Innostu ja innovoi. Käsikirja innovaatioprojektioihin. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu, 11–21.
- Poikela, S. 2003. Ongelmaperustainen pedagogiikka ja tutorin osaaminen. Tampereen yliopisto. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampere University Press.
- Poikela, E. & Poikela, S. 2005. Ongelmaperustainen opetussuunnitelma – teoria, kehittäminen ja suunnittelu. Teoksessa E. Poikela & S. Poikela (toim.) Ongelmista oppimisen iloa. Ongelmaperustaisen pedagogiikan kokeiluja ja kehittämistä. Tampere: Tampere University Press, 27–52.
- Rajj, K. 2003. Osaamisen tuottaminen ammattikorkeakoulun päämääränä. Teoksessa H. Kotila (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita Prima Oy, 42–58.
- Robbins, S. 2003. Organizational Behavior. International Edition. Tenth edition. Pearson Education, Inc., Upper Saddle River: New Jersey.
- Ruckenstein, M.; Suikkanen, J. & Tamminen, S. 2011. Unohda innovointi – keskity arvonluontiin. Sitran julkaisusarja (Sitra 291). Helsinki: Edita Prima Oy.
- Räsänen, M. & Kyllönen, A. (eds.) 2013. Research Hatchery as a Cradle for new Innovators. Handbook for Implementation. Course Material from Turku University of Applied Sciences 84. Turku: Turku University of Applied Sciences.

- Räsänen, M. & Lyytinen, S. 2012. Pajatyöskentelyllä otetta työelämään. Teoksessa H. Lappalainen; A. Lehto & T. Penttilä (toim.) Yrittäjyyden jäljillä, työelämän poluilla. Innovaatiopedagogiikka ja yrittäjyys Turun ammattikorkeakoulussa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 139. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 40–47.
- Sahlberg, P. & Sharan, S. (toim.) 2002. Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Salakari, H. 2009. Toiminta ja oppiminen – koulutuksen kehittämisen tulevaisuuden suuntavivoja ja menetelmiä. Helsinki: Eduskills Consulting.
- Stenström, M. 1993. Ammatillisen identiteetin kehittyminen. Teoksessa A. Ereläpelto & R. Miettinen (toim.) Ammattitaito ja ammatillinen kasvu. Helsinki: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, 109–135.
- Stenström, M.; Laine, K. & Valkonen, S. 2004. Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden sijoittuminen työelämään. Teoksessa P. Tynjälä; J. Välimä & M. Murtonen (toim.) Korkeakoulutus, oppiminen ja työelämä. Helsinki: WS Bookwell Oy, 109–125.
- Säynäjäkangas, J. 2006. Itseohjautuvien pienryhmien opetusmetodin vaikuttavuus. Pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteiden laitos. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Tilastokeskus 2014. Käsitteet ja määritelmät. Viitattu 2.2.2014 www.tilastokeskus.fi/meta/kas7/index.html.
- Vehkaperä, U. & Pirilä, K. 2013. Uudistamis- ja kehittämistyön malleja. Teoksessa U. Vehkaperä; K. Pirilä & M. Roivas (toim.) Innostu ja innovoi. Käsikirja innovaatioprojektioihin. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu, 84–107.
- Vesterinen, P. 2003. Projektioiskelu ja -oppiminen ammattikorkeakoulussa. Teoksessa H. Kotila (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita Prima Prima Oy, 79–94.
- Viljamaa, A. 2010. Kumppaniyritystoiminta Pk-yrittäjyyden koulutusohjelmassa. Teoksessa T. Toivola (toim.) Yhdessä tekemällä. 11 tapaa linkittää T&K ja oppiminen. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, 99–108.
- Virtanen, A. & Tynjälä, P. 2013. Kohti työelämätaitoja kehittävää yliopistopedagogiikkaa – opiskelijoiden näkökulma. Yliopistopedagogiikka-verkkolehti 2013/ 2. Saatavissa myös <http://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2013/10/02/kohti-tyoelamataitoja-kehittavaa->.
- West, M. & Farr, J. 1990. Psychological and Organizational Strategies. Oxford: John Wiley & Sons.

LIITE

OHJEISTUS LOPPUKIRJOITELMAAN

Pajan loppuraportti korvataan tänä vuonna kirjoitelmalla. Jokaisessa pajassa kannattaa siksi pitkin syksyä pitää päiväkirjaa, tehdä muistiinpanoja, valokuvata jne. pajan toimintaa ja projektin edistymistä. Pajan loppupuolella paja kirjoittaa niiden pohjalta kirjoitelman/tarinan/kertomuksen omasta projektistaan (+ mahdollisine kuvituksineen). Tällaisessa lopputehtävässä pajalaiset saavat käyttää vapaasti innovaatiokykyjään ja siksi tarkalla ohjeistuksella ei haluta kahlita luovuutta.

Jos alkuun pääseminen on kuitenkin hankalaa, vinkkinä voi kirjoittaa esim. seuraavista seikoista:

MEIDÄN PROJEKTIMME eli keksi osuva otsikko!

Mitä tehtiin?

Mikä onnistui?

Mikä meni ehkä pieleen?

Mahdollisia kimmelluksia?

Pajalaisten kommentteja

Mitä opittiin?

jne.

Parhaat ja mielenkiintoisimmat kertomukset painetaan ammattikorkeakoulun julkaisussa. Esikarsinnan jälkeen kymmenestä mielenkiintoisimmasta kertomuksesta valitaan kolme parasta kertomusta, joiden kirjoittajat palkitaan alkuvuodesta.

Vaikka kertomus arvioidaan osana pajasuoritusta, siinä ei tarvitse kaunistella asioita tai ”parannella” projektin onnistumista. Kertomuksissa ei tule mainita henkilöitä nimeltä, eikä tietenkään loukata kenenkään tunteita. Ideana on siis saada hyvin kirjoitettuja kertomuksia!

Normaali kysymys opiskelijoilta yleensä on, kuinka pitkä sen pitää olla. Vastaus siihen on: ”3–6 sivua”.

Palautus omalle opiskelijaohjaajalle 11.12. mennessä. Opiskelijaohjaaja lähettää tekstit edelleen osoitteeseen marjo.kumpula@turkuamk.fi.

